

BỘ Y TẾ
CỤC PHÒNG, CHỐNG
HIV/AIDS

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 228 /QĐ-AIDS

Hà Nội, ngày 23 tháng 8 năm 2023

QUYẾT ĐỊNH
Về việc ban hành “Hướng dẫn phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động”

CỤC TRƯỞNG CỤC PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

Căn cứ Quyết định số 2485/QĐ-BYT ngày 13/6/2023 của Bộ trưởng Bộ Y tế quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Cục Phòng, chống HIV/AIDS thuộc Bộ Y tế;

Theo đề nghị của Trưởng phòng Dự phòng lây nhiễm HIV.

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Ban hành kèm theo Quyết định này tài liệu: “Hướng dẫn phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động”.

Điều 2. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký, ban hành.

Điều 3. Các ông (bà): Chánh Văn phòng; Trưởng phòng các Phòng; Lãnh đạo các Dự án thuộc Cục Phòng, chống HIV/AIDS; và các đơn vị liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này./.

Nơi nhận:

- Như Điều 3;
- TT. Nguyễn Thị Liên Hương (để báo cáo);
- Cục trưởng Phan Thị Thu Hương (để báo cáo);
- Lưu: VT, DP.

KT. CỤC TRƯỞNG
PHÓ CỤC TRƯỞNG

Võ Hải Sơn

**BỘ Y TẾ
CỤC PHÒNG, CHỐNG
HIV/AIDS**

**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc**

Final

**HƯỚNG DẪN
PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG**

*Ban hành kèm theo Quyết định số: 228/QĐ-AIDS ngày 23/8/2023 của Cục
trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS*

Hà Nội, năm 2023

LỜI GIỚI THIỆU

Trong những năm qua, với những nỗ lực triển khai toàn diện và hiệu quả các giải pháp phòng, chống HIV/AIDS, Việt Nam đã giảm hơn 2/3 số người nhiễm mới và số người tử vong do HIV/AIDS so với 10 năm trước đây. Việt Nam giữ vững mục tiêu khống chế tỷ lệ người nhiễm HIV trong cộng đồng dân cư ở mức dưới 0,3%. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đã đạt được, trong thời gian tới, HIV/AIDS vẫn là thách thức lớn đối với sức khỏe cộng đồng. Mặc dù dịch HIV/AIDS ở Việt Nam tiếp tục có xu hướng giảm, nhưng chưa đảm bảo tính bền vững và vẫn tiềm ẩn những nguy cơ bùng phát nếu không đẩy mạnh triển khai các biện pháp can thiệp toàn diện và hiệu quả.

Với đặc điểm của dịch HIV là tấn công chủ yếu vào lực lượng lao động trẻ, việc phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động không những giúp các doanh nghiệp bảo vệ được người lao động mà còn giúp doanh nghiệp đứng vững, phát triển và cạnh tranh được trong cơ chế thị trường và quá trình hội nhập quốc tế đang diễn ra nhanh chóng như hiện nay.

Nhằm giúp các doanh nghiệp và các đơn vị triển khai phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động một cách thuận lợi và phù hợp với xu hướng phát triển về công nghệ thông tin của xã hội, các tiến bộ về khoa học kỹ thuật trong ngành y tế, được sự hỗ trợ về tài chính và kỹ thuật của Trung tâm Kiểm soát bệnh tật Hoa Kỳ (CDC), Cục Phòng, chống HIV/AIDS cập nhật, bổ sung và phát hành cuốn tài liệu “Hướng dẫn phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động” kế thừa từ tài liệu “Hướng dẫn triển khai hoạt động phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc” ban hành năm 2010.

Cục Phòng, chống HIV/AIDS xin chân thành cảm ơn các chuyên gia trong nước và quốc tế, các nhà quản lý và những người trực tiếp làm công tác phòng, chống HIV/AIDS từ trung ương đến địa phương đã đóng góp nhiều ý kiến quý báu trong quá trình biên soạn bộ tài liệu này.

Trong quá trình biên soạn tài liệu chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót, chúng tôi rất mong nhận được các ý kiến góp ý. Mọi ý kiến nhận xét, góp ý xin được gửi về Cục Phòng, chống HIV/AIDS - Bộ Y tế, Gõ 8 Tôn Thất Thuyết, Mỹ Đình 2, Nam Từ Liêm, Hà Nội.

Xin trân trọng cảm ơn.

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	1
HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TÀI LIỆU	5
1. Mục đích của cuốn tài liệu.....	5
2. Người sử dụng tài liệu.....	5
3. Cách sử dụng tài liệu	5
4. Nội dung tài liệu	5
PHẦN I. TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG	6
I. Tổng quan về dịch HIV/AIDS tại Việt Nam và kiến thức, thái độ, thực hành về HIV/AIDS của công nhân lao động	6
1. Tổng quan về dịch HIV/AIDS tại Việt Nam.....	6
2. Thực trạng lây nhiễm HIV trong công nhân lao động và kiến thức, thái độ, thực hành về HIV/AIDS của công nhân lao động.....	6
II. Cơ sở pháp lý để xây dựng hướng dẫn phòng, chống HIV/AIDS cho người lao động	7
III. Tầm quan trọng của việc triển khai phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động	8
1. Bảo vệ được nguồn nhân lực	8
2. Tạo ra một môi trường làm việc hiệu quả trong doanh nghiệp.....	8
3. Nâng cao uy tín cho doanh nghiệp	9
PHẦN II: MỘT SỐ HOẠT ĐỘNG PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG	10
I. TRUYỀN THÔNG PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS	10
1. Khái niệm chung và các hình thức truyền thông	10
2. Hướng dẫn truyền thông trực tuyến	11
3. Hướng dẫn truyền thông trực tiếp	13
4. Các hình thức truyền thông gián tiếp	15
II. TRIỂN KHAI CUNG CẤP BAO CAO SU	17
1. Tại sao cần cung cấp bao cao su tại doanh nghiệp	17
2. Các mô hình cung cấp bao cao su tại doanh nghiệp	17
3. Triển khai chương trình bao cao su tại doanh nghiệp	17
III. TRIỂN KHAI TƯ VẤN XÉT NGHIỆM HIV	19

1. Tầm quan trọng của tư vấn xét nghiệm-----	19
2. Các mô hình cung cấp tư vấn xét nghiệm tại doanh nghiệp -----	19
IV. ĐIỀU TRỊ DỰ PHÒNG TRƯỚC PHƠI NHIỄM VỚI HIV (PrEP)-----	20
1. Khái niệm và tầm quan trọng của điều trị trước phơi nhiễm -----	20
2. Các mô hình cung cấp tư vấn và điều trị trước phơi nhiễm (PrEP) cho công nhân lao động -----	20
V. CUNG CẤP THÔNG TIN VÀ GIỚI THIỆU CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG ĐẾN CÁC DỊCH VỤ DỰ PHÒNG, CHĂM SÓC VÀ ĐIỀU TRỊ HIV/AIDS TRÊN ĐỊA BÀN-----	21
1. Khái niệm và tầm quan trọng của cung cấp thông tin và giới thiệu dịch vụ -----	21
2. Các bước cung cấp thông tin và giới thiệu dịch vụ có hiệu quả-----	21
PHẦN III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG -----	24
I. THÀNH LẬP BAN PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS-----	24
1. Tại sao cần thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp?-----	24
2. Nhiệm vụ Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp-----	24
3. Thành viên của Ban Phòng, chống HIV/AIDS -----	24
4. Các hoạt động của Ban Phòng, chống HIV/AIDS -----	27
II. XÂY DỰNG CHÍNH SÁCH PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CỦA DOANH NGHIỆP-----	27
1. Tại sao cần xây dựng Chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp?---	27
2. Xây dựng chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp như thế nào? -	28
3. Các nội dung chủ yếu của chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp -----	29
4. Ban hành Chính sách -----	29
5. Phổ biến Chính sách đến từng người lao động trong doanh nghiệp -----	30
6. Định kì đánh giá hiệu quả của chính sách và sửa đổi bổ sung -----	30
III. LẬP KẾ HOẠCH HOẠT ĐỘNG VÀ KINH PHÍ PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS TẠI DOANH NGHIỆP -----	31
1. Mục đích và tầm quan trọng của việc lập kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp -----	31
2. Quy trình lập kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp-----	31
IV. PHỐI HỢP PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG TẠI CỘNG ĐỒNG -----	36

1. Tầm quan trọng của việc phối hợp với cộng đồng dân cư trong phòng, chống HIV/AIDS-----	36
2. Các hoạt động phối hợp của doanh nghiệp với cộng đồng dân cư trong phòng, chống HIV/AIDS -----	37
3. Các đối tác tham gia phòng, chống HIV/AIDS cho người lao động tại cộng đồng	38
PHẦN 4: PHỤ LỤC -----	39
Phụ lục 1: Bảng kiểm đánh giá doanh nghiệp triển khai hoạt động phòng, chống HIV/AIDS-----	39
Phụ lục 2. Kế hoạch hoạt động phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp -----	40
Phụ lục 3: Bộ câu hỏi và trả lời dùng trong truyền thông trực tiếp cho công nhân lao động-----	41
Phụ lục 4. Mẫu quyết định thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS -----	44
Phụ lục 5. Mẫu chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp -----	46
Phụ lục 6. Mẫu báo cáo -----	48
Phụ lục 7. Một số mô hình phòng, chống HIV/AIDS hiệu quả tại doanh nghiệp -----	49
Phụ lục 8. Một số chính sách và kế hoạch hiện hành -----	52

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TÀI LIỆU

1. Mục đích của cuốn tài liệu

Cuốn tài liệu này nhằm hướng dẫn các doanh nghiệp, người sử dụng lao động triển khai thực hiện hiệu quả các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

2. Người sử dụng tài liệu

Tài liệu này được biên soạn dành cho:

- Người sử dụng lao động trong doanh nghiệp,
- Cán bộ trong Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp,
- Các cơ quan phòng, chống HIV/AIDS bộ, ngành, địa phương,
- Các cá nhân, tổ chức triển khai thực hiện phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

3. Cách sử dụng tài liệu

Tài liệu này được sử dụng như một cẩm nang giúp các doanh nghiệp, người sử dụng lao động có thể tra cứu và tìm hiểu cách thức triển khai thực hiện các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

Người sử dụng tài liệu này có thể nghiên cứu toàn bộ cuốn tài liệu hoặc những phần mà mình quan tâm để tìm thông tin trả lời cho những vấn đề gặp phải khi triển khai thực hiện hoặc tham khảo để xây dựng tài liệu giảng dạy có liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

Các cơ quan phòng, chống HIV/AIDS của các cấp, các ngành, các địa phương, đơn vị có thể sử dụng tài liệu này để tham khảo xây dựng và triển khai các chương trình, dự án, vận động chính sách... liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

4. Nội dung tài liệu

Tài liệu này gồm 4 phần:

Phần I. Tầm quan trọng của công tác phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động

Phần II. Một số hoạt động phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động

Phần III. Hướng dẫn tổ chức thực hiện phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

Phần IV. Phụ lục

PHẦN I. TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG

I. Tổng quan về dịch HIV/AIDS tại Việt Nam và kiến thức, thái độ, thực hành về HIV/AIDS của công nhân lao động

1. Tổng quan về dịch HIV/AIDS tại Việt Nam

Trong những năm qua, với những nỗ lực triển khai toàn diện và hiệu quả các giải pháp phòng, chống HIV/AIDS, Việt Nam đã giảm hơn 2/3 số người nhiễm mới và số người tử vong do HIV/AIDS so với 10 năm trước đây. Tỷ lệ nhiễm HIV giảm nhanh ở nhóm nghiện chích ma túy (từ 28,6% năm 2004 xuống 12,1% năm 2022¹) và phụ nữ bán dâm (từ 5,9% năm 2002 xuống 2,4% năm 2022); Việt Nam giữ vững mục tiêu không chế tỷ lệ người nhiễm HIV trong cộng đồng dân cư ở mức dưới 0,3% giảm tác động của HIV/AIDS đối với sức khỏe và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước².

Tuy nhiên, đại dịch HIV/AIDS vẫn còn diễn biến phức tạp, nguy cơ dịch quay trở lại còn cao. Số liệu giám sát cho thấy dịch HIV/AIDS có xu hướng gia tăng ở một số địa phương; tỷ lệ nhiễm HIV trong nhóm tiêm chích ma túy vẫn cao trên 12%; đặc biệt, tỷ lệ nhiễm HIV trong nhóm nam quan hệ đồng tính (MSM) có xu hướng tăng rất nhanh trong những năm gần đây (từ 3,9% năm 2011, lên 5,1% năm 2015 và 12,5% năm 2022³). Số MSM chiếm khoảng 44,3% trong số người nhiễm HIV được phát hiện trong năm 2022, chủ yếu ở độ tuổi trẻ từ 16-29 tuổi chiếm 44,2%, bao gồm học sinh, sinh viên và công nhân, người lao động trẻ⁴.

2. Thực trạng lây nhiễm HIV trong công nhân lao động và kiến thức, thái độ, thực hành về HIV/AIDS của công nhân lao động

Kết quả điều tra mục tiêu phát triển bền vững về trẻ em và phụ nữ năm 2021-2022 cho thấy kiến thức, hiểu biết về HIV của giới trẻ còn hạn chế. Tỷ lệ hiểu biết toàn diện về dự phòng lây nhiễm HIV ở nữ 15-24 tuổi chỉ chiếm 39,8%, ở nam độ tuổi này là 48,7%; tỷ lệ có thái độ phân biệt đối xử với HIV ở nữ 15-24 tuổi là 36,6% và nam là 39,7%. Ngay cả với các em có trình độ cao đẳng, đại học trở lên tỷ lệ hiểu biết toàn diện về dự phòng lây nhiễm HIV cũng chỉ đạt 39,8% đối với nữ và 48,7% đối với nam⁵);

Theo một đánh giá nhanh năm 2022 trên 3.500 công nhân từ 50 nhà máy ở một số tỉnh phía Nam cho thấy hiểu biết của công nhân lao động về HIV còn hạn

¹ Kết quả giám sát trọng điểm năm 2022.

² Chiến lược quốc gia kết thúc dịch bệnh AIDS vào năm 2030.

³ Kết quả giám sát trọng điểm năm 2011, 2015, 2022.

⁴ Kết quả giám sát phát hiện năm 2022

⁵ Kết quả điều tra mục tiêu phát triển bền vững về trẻ em và phụ nữ năm 2021-2022.

chế: chỉ có 1/3 công nhân trả lời đúng và đầy đủ các cách dự phòng lây nhiễm HIV; 44,7% công nhân biết HIV/AIDS có thể điều trị được; phần lớn công nhân trả lời ngại sử dụng bao cao su để phòng bệnh; 79% công nhân sẵn sàng đi xét nghiệm với bạn đời/bạn tình để phát hiện HIV nếu nghi ngờ có hành vi nguy cơ; ít hơn 30% công nhân chưa có gia đình có sử dụng bao cao su khi quan hệ tình dục⁶. Phân tích trong số ca có phản ứng với HIV trong gần 3 năm trở lại đây thì nhóm lao động trong nhà máy, xí nghiệp chiếm 21%. Độ tuổi nhiễm HIV nhiều nhất rơi vào từ nhóm 20 - 29 tuổi và ngày càng trẻ hóa⁷.

II. Cơ sở pháp lý để xây dựng hướng dẫn phòng, chống HIV/AIDS cho người lao động

1.1 Ngày 25/10/2017, Ban chấp hành Trung ương Đảng đã ban hành Nghị quyết số 20-NQ/TW về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới, trong đó đề ra mục tiêu Cơ bản chấm dứt dịch bệnh AIDS vào năm 2030.

1.2 Chỉ thị 07 của Ban bí thư (6/7/2021), xác định công tác phòng, chống HIV/AIDS là một nội dung trong chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội (KT-XH) của địa phương, đơn vị; Rà soát, bổ sung chương trình, quy chế, kế hoạch phối hợp liên ngành trong phòng, chống HIV/AIDS.

1.3 Luật Phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS), có riêng Điều 14 quy định về Phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc. Theo đó, người sử dụng lao động có trách nhiệm: Tổ chức việc truyền thông, giáo dục các biện pháp phòng, chống HIV/AIDS, chống kỳ thị, phân biệt đối xử với người nhiễm HIV trong cơ quan, tổ chức, đơn vị vũ trang nhân dân; Bố trí công việc phù hợp với sức khỏe và trình độ chuyên môn của người lao động nhiễm HIV; Tạo điều kiện cho người lao động tham gia các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS; Chi tiết như Phụ lục 8 của Hướng dẫn này.

1.4 Ngày 14/8/2020, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 1246/QĐ-TTg phê duyệt Chiến lược Quốc gia chấm dứt dịch bệnh AIDS vào năm 2030. Theo đó, nhóm giải pháp chính trị - xã hội nêu rõ: Các Bộ, Ban, Ngành chủ động lập kế hoạch, bố trí kinh phí và phối hợp tổ chức triển khai phòng, chống HIV/AIDS phù hợp với chức năng, nhiệm vụ của từng đơn vị; Thực hiện các hoạt động phối hợp liên ngành phù hợp để tăng hiệu quả phòng, chống HIV/AIDS. Hoạt động phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp thực hiện theo định hướng mục tiêu của Quốc gia.

⁶ Đánh giá của Trung tâm LIFE năm 2022, với hơn 3.500 công nhân từ 50 nhà máy thuộc các tỉnh phía Nam

⁷ Kết quả theo dõi, giám sát từ Ứng dụng D-Health của Trung tâm LIFE cùng mạng lưới CBO trong Dự án “Tăng cường kết nối Cộng đồng phòng, chống HIV phía Nam do PEPFAR tài trợ.

1.5 Chương trình công tác của Chính phủ - Ủy ban Quốc gia Phòng, chống AIDS, Ma túy, Mại dâm (UBQG50) năm 2023 có đề ra hoạt động phối hợp xây dựng hướng dẫn phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc.

1.6 Bộ Y tế và Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam có Kế hoạch số 1198/KH-BYT-TLĐLĐVN, về việc phối hợp công tác giữa Bộ Y tế và Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam giai đoạn 2022 – 2025. Theo đó, có hoạt động số 7 mục II: Truyền thông, can thiệp dự phòng lây nhiễm HIV cho công nhân lao động tại các khu công nghiệp. Chi tiết tại Phụ lục 9.

III. Tầm quan trọng của việc triển khai phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động

Trước tình hình dịch HIV có xu hướng gia tăng trong nhóm thanh niên trẻ đặc biệt là nhóm MSM trẻ, việc triển khai thực hiện các biện pháp phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động là một trong những nhóm nhiệm vụ ưu tiên hàng đầu của đối với đội ngũ cán bộ làm công tác phòng, chống HIV/AIDS nói chung và người sử dụng lao động tại các khu công nghiệp nói riêng. Triển khai thành công và hiệu quả các biện pháp phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động sẽ giúp các doanh nghiệp:

1. Bảo vệ được nguồn nhân lực

Khi doanh nghiệp tham gia phòng, chống HIV/AIDS, cùng với các chương trình truyền thông tại cộng đồng, người lao động sẽ được cung cấp các kỹ năng cần thiết để có thể nhận biết đúng đắn về HIV/AIDS, có ý thức và biết cách bảo vệ mình trước HIV/AIDS.

Nguồn nhân lực của doanh nghiệp sẽ ổn định hơn nếu mỗi người lao động trong một tập thể biết tự bảo vệ mình trước tác động của đại dịch.

2. Tạo ra một môi trường làm việc hiệu quả trong doanh nghiệp

Mặc dù Luật pháp và quy định của hầu hết các quốc gia đều quy định chống kỳ thị và phân biệt đối xử với người nhiễm HIV, nhưng ở các mức độ khác nhau, kỳ thị và phân biệt đối xử với người nhiễm HIV vẫn xảy ra ở mọi nơi trên thế giới. Thực tế cho thấy, rất nhiều người lao động chưa hiểu biết đúng về HIV/AIDS đã từ chối làm việc chung với người nhiễm HIV, từ chối dùng chung nhà vệ sinh, ngồi chung phòng ăn, bàn ăn ... làm cho không khí tại nơi làm việc trở nên rất nặng nề, ảnh hưởng tới hiệu quả làm việc. Do vậy, nếu doanh nghiệp làm tốt công tác phòng, chống HIV/AIDS không những bảo vệ được người lao động không bị lây nhiễm HIV mà còn tăng cường sự hiểu biết của người lao động về HIV/AIDS, tránh kỳ thị, từ đó tạo ra một môi trường làm việc thân thiện, hiệu quả.

3. Nâng cao uy tín cho doanh nghiệp

Những năm trước đây khi nói đến việc triển khai phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc, không ít doanh nghiệp còn do dự, e ngại. Họ sợ khách hàng, đối tác cho rằng doanh nghiệp mình có vấn đề về HIV/AIDS trong cán bộ công nhân viên, người lao động và từ đó kỳ thị luôn sản phẩm, hàng hóa của doanh nghiệp. Thực tế hiện nay cho thấy điều ngược lại, việc triển khai thực hiện chương trình phòng, chống HIV/AIDS sẽ góp phần nâng cao uy tín của doanh nghiệp bởi vì đã thể hiện rõ:

- Cam kết của lãnh đạo doanh nghiệp với việc chăm lo bảo vệ sức khỏe cho người lao động, bảo vệ hạnh phúc cho gia đình cán bộ công nhân viên trước đại dịch HIV/AIDS;

- Sự công bằng, bình đẳng trong quan hệ lao động tại doanh nghiệp/ nơi làm việc; tôn trọng quyền và lợi ích của người lao động;

- Vai trò và những đóng góp của doanh nghiệp vào việc thực hiện chiến lược chung trong phòng chống, ngăn chặn đại dịch HIV/AIDS.

- Doanh nghiệp đã tuân thủ pháp luật và những quy định của chính phủ Việt Nam cũng như một số công ước quốc tế có liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc.

- Doanh nghiệp đã thực hiện tốt trách nhiệm xã hội. Lãnh đạo doanh nghiệp sẵn sàng đóng góp nhân lực và tài chính để bảo vệ người lao động của doanh nghiệp và sự phát triển của quốc gia.

Hiện nay một số định chế tài chính trên thế giới đã đưa ra nguyên tắc khi hỗ trợ cho các doanh nghiệp đó là khi các doanh nghiệp xây dựng các chương trình, dự án nếu không thiết kế các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS cho người lao động sẽ bị từ chối tài trợ về tài chính và kỹ thuật cho chương trình, dự án đó.

PHẦN II: MỘT SỐ HOẠT ĐỘNG PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG

I. TRUYỀN THÔNG PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

1. Khái niệm chung và các hình thức truyền thông

1.1. Khái niệm

Truyền thông là quá trình giao tiếp, chia sẻ trao đổi thông tin từ người truyền đến người nhận nhằm đạt được sự hiểu biết, nâng cao nhận thức, thay đổi thái độ và hành vi.

1.2. Các hình thức truyền thông

Có rất nhiều hình thức truyền thông khác nhau có thể sử dụng để chuyển tải thông tin về HIV/AIDS đến người lao động mà doanh nghiệp có thể tiến hành tùy theo điều kiện cụ thể của mình.

Ngày nay, theo sự phát triển của internet và các phương tiện truyền thông, các hình thức truyền thông hiệu quả cũng thay đổi theo để phù hợp với xu hướng đó. Tài liệu này xin giới thiệu một số hình thức truyền thông hiệu quả và phù hợp triển khai trong doanh nghiệp như sau:

Hình thức	Định nghĩa	Hoàn cảnh áp dụng
1. Truyền thông trực tuyến	Các thông tin, thông điệp về HIV/AIDS được truyền tải qua mạng internet: Fanpage của công ty, mạng xã hội (Facebook, Zalo, Telegram, Twitter,...)	Hầu hết người lao động đều có điện thoại thông minh kết nối mạng internet nên hình thức truyền thông này rất phổ biến và hiệu quả.
2. Truyền thông nhóm lớn/sự kiện truyền thông	Nói chuyện, truyền thông hoặc tổ chức một sự kiện; hoặc một buổi mít tinh, cuộc thi tìm hiểu, nói chuyện về chủ đề HIV với một nhóm lớn hơn 30 người bao gồm cả giao lưu, trao đổi với người nghe.	Thực hiện nhân dịp ngày Thế giới phòng, chống HIV/AIDS, tháng hành động quốc gia phòng, chống HIV/AIDS tại hội trường, phòng họp, thư viện...
3. Góc truyền thông	Sắp xếp và trình bày tại 1 khu vực các bài viết, hình ảnh, mô hình, hiện vật, hoặc bất cứ vật liệu gì khác nhằm cung cấp thông tin về các biện pháp dự phòng, chăm sóc	Bố trí 1 vị trí tại thư viện, phòng y tế, hội trường, nhà ăn...Người lao động chủ động tiếp cận thông tin. Để thực hiện, không tốn kém.

Hình thức	Định nghĩa	Hoàn cảnh áp dụng
	và điều trị HIV/AIDS.	
4. Bảng tin	Đăng các thông tin mới hàng tháng về HIV/AIDS, các thông điệp, thông tin về phòng, chống HIV/AIDS. Các thông báo, quyết định liên quan đến chương trình Phòng, chống HIV/AIDS.	Có bảng tin hoặc góc dán thông tin chung của doanh nghiệp. Người lao động chủ động tiếp cận thông tin hoặc trao đổi khi có nhu cầu. Dễ thực hiện, không tốn kém.
5. Loa thông tin nội bộ, chiếu phim	Đọc các bản tin hoặc phát các bài hát, chiếu phim, câu chuyện, thông điệp truyền thông về HIV/AIDS.	Doanh nghiệp cần có sẵn hệ thống loa phát thanh và phương tiện nghe nhìn phù hợp.
6. Phát tờ rơi, áp phích có thông điệp	Phát các tờ thông tin ngắn gọn về HIV cho người lao động, hoặc dán các tờ thông tin khổ lớn tại nơi người lao động thường đi qua.	Thường cung cấp các thông tin cơ bản khi tổ chức truyền thông hoặc lồng ghép với các hoạt động khác. Dễ thực hiện, không tốn kém.

Truyền thông về HIV/AIDS nên lồng ghép vào các hoạt động truyền thông chăm sóc sức khỏe, an toàn lao động, các hoạt động văn hoá xã hội của doanh nghiệp để tránh sự nhầm lẫn và giảm chi phí hoạt động.

Nội dung phòng, chống HIV/AIDS cần được đưa vào sinh hoạt, giao ban định kỳ của lãnh đạo doanh nghiệp hoặc của các phòng, ban, tổ, đội, cũng như của các đoàn thể, nhóm xã hội trong doanh nghiệp.

2. Hướng dẫn truyền thông trực tuyến

Hiện nay, truyền thông trực tuyến là xu hướng của xã hội, đặc biệt đối với giới trẻ. Công nhân lao động (CNLD) hầu hết là những người trẻ tuổi và có điện thoại thông minh vì vậy cung cấp thông tin trên các nền tảng kỹ thuật số sẽ đem lại hiệu quả cao và phù hợp xu thế.

2.1 Kênh truyền thông trực tuyến

Một số kênh trực tuyến mà doanh nghiệp có thể áp dụng để truyền thông tin đến CNLD như sau:

Kênh trực tuyến	Các định dạng	Đặc điểm
Website	Các thông tin chính thống của cơ quan, doanh nghiệp xã hội	Thông tin về HIV/AIDS và các dịch vụ phòng, chống HIV hiện có chuẩn nguồn và cập nhật, đặc biệt là trên Website Cục Phòng, chống HIV/AIDS (https://vaac.gov.vn/)
Fanpage/ Facebook (FB)	FB cá nhân: Nơi chia sẻ thông tin, trò chuyện theo hình thức cá nhân FB nhóm: Nơi tập hợp những người có cùng một mối quan tâm, sở thích để trò chuyện trao đổi v.v. FB tổ chức/trang: Mang tính đại diện cho một thương hiệu/chương trình/tổ chức để chia sẻ thông tin có thể kiểm soát cho những người quan tâm.	- Trò chuyện và tương tác với bạn bè mọi lúc mọi nơi chỉ cần có thiết bị được kết nối Internet. - Cập nhật, chia sẻ hình ảnh, video clip, thông tin, story (câu chuyện). - Tìm kiếm bạn bè thông qua địa chỉ email, số điện thoại, tên người dùng hay thậm chí là thông qua bạn chung. - Tận dụng làm nơi quảng bá online như: Fanpage, quảng bá thương hiệu trên trang cá nhân. - Khả năng tag (gắn thẻ) hình ảnh, nhận diện khuôn mặt thông minh. - Cho phép tạo khảo sát/thăm dò ý kiến ngay trên tường cá nhân.
Instagram	Là nền tảng dành chia sẻ ảnh và video clip từ điện thoại thông minh của các thành viên trong cộng đồng	Đa dạng hoá các hình ảnh giúp người sử dụng tiếp cận được thông tin, dịch vụ, thông điệp nhanh hơn.
Twitter	Kho tàng thông tin có thể dùng để liên kết nội dung bài viết này đến các bài viết thú vị khác, chia sẻ video clip, hình ảnh.	Người sử dụng sẽ theo dõi những nội dung mong muốn như PrEP, ARV, PEP, yêu đương, chemsex,...từ đó kết nối với những người có cùng sở thích.
Tiktok	Là nền tảng sản xuất, đăng tải video clip ngắn chứa nội dung đúc kết, ngắn gọn phù	Chia sẻ những video clip ngắn về một chủ đề, nội dung nhất định. Tiếp cận trực tuyến tốt nếu nội dung clip

	hợp với giới trẻ hiện nay.	ngắn gọn và thu hút.
App trực tuyến: Zalo, Telegram,..	Là nền tảng sử dụng trên điện thoại di động các tài khoản cá nhân thành lập lên bằng số điện thoại.	Giao lưu, gặp gỡ, kết nối, chia sẻ thông tin theo hình thức nhóm kín

Doanh nghiệp có thể mạnh sử dụng phương tiện truyền thông trực tuyến nào thì lồng ghép cung cấp thông tin về HIV/AIDS qua kênh đó để công nhân lao động được tiếp cận thường xuyên và thuận lợi cho người đăng tải thông tin.

2.2 Sản phẩm/tài liệu truyền thông

Hiện nay có rất nhiều tài liệu truyền thông sẵn có về nội dung phòng, chống HIV/AIDS trên các trang thông tin điện tử của Cục Phòng, chống HIV/AIDS, Bộ Y tế, các đơn vị truyền thông y tế của trung ương và địa phương. Doanh nghiệp, người sử dụng lao động có thể tải tài liệu từ những trang web chuẩn nguồn để thông tin chính xác và cập nhật.

Đối với người lao động, cần tăng cường cung cấp những thông tin, kiến thức sau:

- Kiến thức cơ bản về HIV/AIDS: đường lây truyền, các hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV, cách phòng tránh và các thông tin và dịch vụ phòng, chống HIV phù hợp; đồng thời, nâng cao hiểu biết về HIV/AIDS giúp giảm kỳ thị và phân biệt với HIV.

- Cung cấp thông tin về dịch vụ tư vấn, xét nghiệm HIV, điều trị dự phòng trước phơi nhiễm HIV (PrEP), điều trị HIV/AIDS và các bệnh lây qua đường tình dục.

Đây là hai mảng thông tin quan trọng nhất cần truyền thông liên tục và lâu dài để đảm bảo tính cập nhật thường xuyên với các dịch vụ mới.

3. Hướng dẫn truyền thông trực tiếp

Cách truyền thông này cần chuẩn bị kỹ về nội dung và kinh phí lớn nên chỉ phù hợp với các dịp truyền thông hưởng ứng Ngày thế giới phòng, chống HIV/AIDS, hoặc lồng ghép trong các sự kiện truyền thông các lĩnh vực phù hợp khác.

3.1 Chuẩn bị

- Chủ đề và những nội dung cần truyền thông phù hợp với đối tượng tham gia. Từ chủ đề truyền thông sẽ xây dựng các hoạt động vui, lôi kéo được sự tham gia của đối tượng truyền thông như trò chơi đóng kịch, thi kiến thức về ma túy,

HIV,...Hiện nay có nhiều app ứng dụng điện thoại thông minh để người tham gia sự kiện có thể sử dụng để trả lời các câu hỏi như: Kahoot, Quizz... phù hợp với giới trẻ.

- Chọn địa điểm truyền thông: Địa điểm truyền thông cần phù hợp, (có thể trong hội trường hoặc không gian mở) với quy mô, nội dung, số người tham gia, khả năng tài chính, Một số hoạt động cần có khoảng không để trưng bày tranh ảnh, tài liệu liên quan đến chủ đề truyền thông.

- Một buổi truyền thông nhóm lớn cần ít nhất 2 người tiến hành (Người dẫn chương trình/truyền thông viên). Nếu cần, doanh nghiệp có thể liên hệ với Cơ quan phòng, chống HIV/AIDS của Quận/huyện sở tại để họ cử cán bộ chuyên môn hỗ trợ.

- Theo dõi và kiểm tra kết quả chuẩn bị các hoạt động sẽ được thực hiện trong ngày truyền thông (nhất là khi có đóng kịch, tiểu phẩm, thi).

- Quảng bá sự kiện này để thu hút được sự tham gia của nhiều người.

3.2. Tiến hành buổi truyền thông

Tiến hành các hoạt động, nội dung theo kịch bản và chương trình đã chuẩn bị. Sử dụng các phương tiện nghe nhìn hỗ trợ nếu có để làm tăng tính minh họa, hấp dẫn. Chú ý có thể linh hoạt về thời điểm và thời gian cho phép để phân bổ nội dung trình bày phù hợp với tình hình thực tế.

Sử dụng app Kahoot hoặc Quizz để hỏi đáp về hiểu biết liên quan đến HIV/AIDS và các dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS là một cách thức truyền thông hiệu quả và phù hợp với giới trẻ đang được nhiều tổ chức, đơn vị áp dụng.

- Bộ câu hỏi và đáp án trả lời: Trong một buổi truyền thông không nên hỏi quá 20 câu. Ban tổ chức có thể tham khảo bộ câu hỏi theo Phụ lục số 3 và bổ sung các câu hỏi và đáp án trả lời về thông tin địa điểm cung cấp dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS trên địa bàn tỉnh hoặc huyện nơi doanh nghiệp đóng trụ.

- Người dẫn chương trình/truyền thông viên nên hỏi và giải đáp từng câu hỏi sau khi các tham dự viên đã đưa ra đáp án. Tập trung giải thích kỹ những câu có số người trả lời đúng thấp.

- Nên chuẩn bị một số phần quà để khen tặng những tham dự viên trả lời đúng nhiều câu hỏi nhất. Thông thường khen tặng 5-10 người. Phần thưởng có thể chỉ mang tính tượng trưng và động viên tinh thần, có thể là các vật phẩm truyền thông phòng, chống HIV/AIDS.

3.3 Kết thúc buổi truyền thông:

- Tóm tắt, nhấn mạnh các nội dung chính;

- Nếu có điều kiện, phát thêm những tài liệu truyền thông liên quan đến chủ đề nói chuyện cho người tham gia và có thể nêu thêm các hoạt động sắp tới;
- Kết thúc buổi truyền thông nên bằng một thông điệp kêu gọi hành động, cam kết liên quan đến phòng chống ma túy và HIV.
- Cảm ơn những người tham dự trước khi kết thúc.

4. Các hình thức truyền thông gián tiếp

4.1. Góc truyền thông

- Tùy theo hoàn cảnh từng doanh nghiệp, có thể đặt góc truyền thông phòng, chống HIV/AIDS tại thư viện, phòng văn hóa, phòng làm việc của các đoàn thể, khu vực nghỉ giữa ca... Nhìn chung, nên chọn vị trí mà nhiều người lui tới và dừng lại xem, tiện lợi cho người lao động. Tuy nhiên địa điểm đặt cần tránh mưa nắng hoặc tranh ảnh bị xé rách hay phá hủy.

- Có các tài liệu về HIV, các vấn đề liên quan và phương tiện truyền thông mà cơ sở sẵn có như tờ gấp, sách mỏng, áp phích, bao cao su ... và nên xếp sắp, phối hợp hài hòa theo từng loại hoặc chủ đề, để trong độc để người xem dễ thấy, dễ lấy, Tivi có thể để trên bàn hoặc ở độ cao vừa phải để tiện theo dõi. Các tài liệu, thông tin cần thay đổi thường xuyên để tránh gây nhàm chán. Các doanh nghiệp có thể liên hệ với cơ quan phòng, chống HIV/AIDS các tỉnh/thành phố để có các bản tin về HIV/AIDS của địa phương.

4.2. Bảng tin

Mỗi doanh nghiệp nên bố trí từ 1 đến 3 bảng tin về phòng chống HIV/AIDS, để ở những nơi thuận tiện để người lao động có thể đọc khi họ có thời gian như tại nơi để xe, trên đường đi lại...

Bảng tin có dán văn bản về chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp, danh sách Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp với số điện thoại (nếu có) để người lao động biết và liên hệ đúng người khi có nhu cầu.

4.3. Loa thông tin nội bộ

Nếu doanh nghiệp có hệ thống loa truyền thanh nội bộ. Ban chỉ đạo phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp có thể cho phép các truyền thông viên sử dụng hệ thống loa truyền thanh này để đọc các bản tin về HIV/AIDS hay phát các thông điệp truyền thông về HIV/AIDS ở dạng audio.

Thời gian phát thanh phù hợp đặc thù của doanh nghiệp, có thể phát vào lúc đầu giờ hoặc giờ nghỉ, người lao động có thể theo dõi thông tin mà không ảnh hưởng đến hoạt động chung và năng suất lao động.

Cần giao nhiệm vụ cụ thể cho cán bộ là thành viên Ban Phòng, chống HIV/AIDS chịu trách nhiệm chuẩn bị tài liệu cho phát tin.

4.4. Phát tờ rơi, áp phích thông điệp

Các doanh nghiệp có thể chủ động liên hệ với đơn vị đầu mối phòng, chống HIV/AIDS tỉnh/thành phố hoặc các dự án để được cung cấp tờ rơi, áp phích về HIV/AIDS. Tờ rơi có thể phát cho người lao động (nếu đủ) hoặc đặt tại các góc truyền thông, bảng tin. Các áp phích cần dán ở những nơi dễ nhìn, có mái che để tránh bị hư hại do mưa, nắng.

Lưu ý: Các hoạt động truyền thông gián tiếp qua tài liệu truyền thông ở tất cả các dạng như tờ rơi, áp phích, video, audio, văn bản của đơn vị hoặc của các cơ quan, đơn vị có liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS có thể xây dựng ở dạng điện tử để thuận lợi cho việc cung cấp thông tin cho người lao động thông qua quét mã QR code. Mã QR code có thể dán ở những nơi thuận tiện để công nhân lao động dễ dàng sử dụng. Đây là giải pháp rất hiệu quả và có những lợi ích sau:

- Thông tin chuẩn nguồn, ở tất cả các định dạng (text, video, audio, tranh, ảnh, link...)
- Có thể cập nhật thông tin dễ dàng
- Chi phí thấp
- Có tính bảo mật cao

Truyền thông về phòng chống HIV/AIDS cho công nhân lao động là biện pháp can thiệp cần thiết và hiệu quả nhất trong dự phòng lây nhiễm HIV. Doanh nghiệp lựa chọn một hoặc nhiều phương thức truyền thông ở trên phù hợp với điều kiện thực tế của doanh nghiệp.

II. TRIỂN KHAI CUNG CẤP BAO CAO SU

1. Tại sao cần cung cấp bao cao su tại doanh nghiệp

Hiện nay bao cao su (BCS) là phương tiện chi phí thấp nhất và hiệu quả cao trong phòng lây nhiễm HIV và các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục.

Tại doanh nghiệp, các hoạt động truyền thông nâng cao hiểu biết về HIV cũng như các biện pháp dự phòng lây nhiễm HIV sẽ khuyến khích người lao động chủ động tìm kiếm và sử dụng bao cao su khi quan hệ tình dục để phòng lây nhiễm HIV cho bản thân và người thân, từ đó bảo vệ sức khỏe của người lao động, đảm bảo được hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp.

Khi người lao động bỏ tiền mua bao cao su cho nhu cầu của mình thì họ sẽ cân nhắc hành vi của bản thân và có trách nhiệm với hành vi của mình.

2. Các mô hình cung cấp bao cao su tại doanh nghiệp

Hiện nay, người lao động Việt Nam khi có nhu cầu sử dụng BCS đã có thể tiếp cận với BCS dưới 2 hình thức sau:

Mô hình 1: Người lao động có nhu cầu tự mua bao cao su tại các cửa hàng chuyên bán BCS, nhà thuốc, siêu thị, các nhà hàng, khách sạn hoặc có thể xin miễn phí tại các cơ sở y tế, cơ sở chăm sóc sức khỏe và kế hoạch hoá gia đình... Đây là hình thức phổ biến nhất.

Mô hình 2: Doanh nghiệp liên hệ với các dự án để mua bao cao su trợ giá về cấp miễn phí hoặc bán cho người lao động. Khi mua bao cao su trợ giá, doanh nghiệp sẽ được mua với giá thấp nhất và được cung cấp các dịch vụ hỗ trợ kèm theo như: tờ rơi kiến thức về HIV, tờ rơi địa chỉ tư vấn, xét nghiệm miễn phí HIV,...

Cung cấp bao cao su miễn phí nên thực hiện sau các buổi truyền thông, tư vấn do thành viên Ban Phòng, chống HIV/AIDS hoặc cán bộ y tế thực hiện tại doanh nghiệp. Trong các buổi này, người lao động không chỉ được cung cấp BCS mà còn được hướng dẫn sử dụng BCS đúng cách, được tư vấn về hành vi tình dục an toàn, cách dự phòng lây nhiễm HIV và các bệnh lây truyền qua đường tình dục cũng như phát các tờ rơi liên quan đến HIV.

3. Triển khai chương trình bao cao su tại doanh nghiệp

Để đảm bảo cung cấp bao cao su đạt hiệu quả trong phòng lây nhiễm HIV và các bệnh lây truyền qua đường tình dục, doanh nghiệp và Ban Phòng, chống HIV/AIDS cần thực hiện các hoạt động sau:

- Đưa hoạt động cung cấp bao cao su vào chính sách và kế hoạch hoạt động của hoạt động phòng, chống HIV của doanh nghiệp

Khi truyền thông về HIV và bảo vệ sức khỏe cho người lao động, luôn:

+ Đề cập đến việc sử dụng bao cao su là biện pháp dự phòng lây nhiễm HIV hiệu quả trong dự phòng, chi phí thấp với người lao động, giới thiệu các loại bao cao su hiện có,

+ Trao đổi với cả nam và nữ về tác dụng và cách sử dụng bao cao su đúng cách, bao gồm cả cách bảo quản và huỷ bỏ bao cao su sau khi sử dụng,

+ Phát cho mỗi người tham gia truyền thông 1-2 bao cao su để dùng thử,

+ Giới thiệu các điểm cung cấp bao cao su nam và nữ hiện có tại doanh nghiệp và ngoài cộng đồng.

Trong trường hợp doanh nghiệp triển khai “Mô hình 2” (nêu ở mục 2):

+ Doanh nghiệp liên hệ với các tổ chức được Chính phủ cho phép bán bao cao su trợ giá để đặt hàng mua bao cao su.

+ Cung cấp miễn phí cho người lao động trong giai đoạn đầu, sau đó thông qua hoạt động truyền thông, tư vấn trực tiếp vận động người lao động có nhu cầu tự bỏ tiền mua bao cao su.

+ Bao cao su phát miễn phí cần được đặt ở những nơi dễ lấy, không ảnh hưởng bởi thời tiết/nhiệt độ, đảm bảo tính riêng tư, hạn chế tối đa các khó khăn có thể gây ra cho người có nhu cầu muốn mua hoặc nhận bao cao su miễn phí; ví dụ đặt bao cao su vào các hộp phát miễn phí ở nhà vệ sinh nam hoặc nữ hoặc tại nơi thay quần áo, đồng phục lao động, phòng y tế...

Cung cấp BCS miễn phí hoặc bán trợ giá BCS cho người lao động khi có nhu cầu là hoạt động cần thiết trong công tác phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp.

III. TRIỂN KHAI TƯ VẤN XÉT NGHIỆM HIV

1. Tầm quan trọng của tư vấn xét nghiệm

Ngày nay, nhờ những tiến bộ về khoa học kỹ thuật và kinh nghiệm triển khai các dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS, tư vấn xét nghiệm HIV được triển khai rộng rãi và với quy trình, hình thức đơn giản. Tư vấn xét nghiệm đã được phân cấp thực hiện ở tuyến xã, phường, y tế thôn bản, nhân viên tiếp cận cộng đồng với kỹ thuật xét nghiệm sàng lọc HIV bằng sinh phẩm xét nghiệm nhanh, thậm chí triển khai tự xét nghiệm. Vì vậy, việc tổ chức tư vấn xét nghiệm HIV trong doanh nghiệp là hoàn toàn khả thi.

Tuy nhiên, việc tổ chức tư vấn xét nghiệm HIV trong doanh nghiệp vẫn phải đảm bảo theo nguyên tắc: Bảo đảm tính bí mật, tự nguyện; cung cấp thông tin trước và tư vấn sau xét nghiệm; tuân thủ chiến lược, phương cách, quy trình xét nghiệm; bảo đảm chất lượng xét nghiệm và an toàn sinh học; kết nối với các chương trình dự phòng và chăm sóc điều trị.

2. Các mô hình cung cấp tư vấn xét nghiệm tại doanh nghiệp

Công nhân lao động có hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV có thể tiếp cận tư vấn xét nghiệm theo những mô hình sau:

Mô hình 1: Tư vấn và phát/cung cấp sinh phẩm tự xét nghiệm

Đối với các doanh nghiệp triển khai cung cấp miễn phí hoặc bán trợ giá sinh phẩm tự xét nghiệm, thông báo đến công nhân lao động biết để khi có nhu cầu họ có thể đến nhận dịch vụ. Doanh nghiệp có thể hợp tác với các đơn vị, dự án, các nhóm cộng đồng (CBO), hoặc các trang mạng xã hội, các trang web để chuyển gửi người có nhu cầu nhận sinh phẩm tự xét nghiệm HIV.

Mô hình 2: Tư vấn, xét nghiệm tại cộng đồng

Đối với các doanh nghiệp chưa đủ điều kiện cung cấp dịch vụ tư vấn xét nghiệm HIV thì chỉ cung cấp thông tin và chuyển gửi công nhân lao động có nhu cầu xét nghiệm HIV đến các cơ sở y tế, các nhóm cộng đồng để nhận dịch vụ. Chi tiết xem thêm phần IV của tài liệu này.

Mô hình 3: Tư vấn, xét nghiệm tại doanh nghiệp

Cán bộ y tế của doanh nghiệp sau khi được tập huấn chuyên môn về tư vấn xét nghiệm HIV và đủ điều kiện về chuyên môn, kỹ thuật triển khai hoạt động này tại phòng y tế của doanh nghiệp. Khi đó, doanh nghiệp có thể chủ động nguồn sinh

phẩm hoặc liên hệ với cơ quan y tế trên địa bàn để được hỗ trợ sinh phẩm để triển khai cung cấp dịch vụ tại đơn vị cho người lao động có nhu cầu.

Tư vấn xét nghiệm HIV cho công nhân lao động có hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV là hoạt động cần thiết, trong trường hợp doanh nghiệp không đủ điều kiện triển khai tại phòng y tế của doanh nghiệp thì có thể chuyển tiếp, chuyển tuyến người lao động đến các cơ sở tư vấn xét nghiệm HIV để sử dụng dịch vụ tư vấn xét nghiệm HIV tại cộng đồng.

IV. ĐIỀU TRỊ DỰ PHÒNG TRƯỚC PHƠI NHIỄM VỚI HIV (PrEP)

1. Khái niệm và tầm quan trọng của điều trị trước phơi nhiễm

Trong những năm gần đây, dịch HIV/AIDS đang có xu hướng tăng nhanh ở nhóm thanh niên trẻ và chủ yếu lây qua đường tình dục, đặc biệt là ở nhóm nam quan hệ tình dục đồng giới. Để ứng phó với tình hình đó, biện pháp điều trị dự phòng trước phơi nhiễm HIV (PrEP) đã được triển khai rộng rãi ở hầu hết các tỉnh thành phố.

Một người có hành vi nguy cơ dễ lây nhiễm HIV sau khi có kết quả xét nghiệm HIV âm tính thì có thể được điều trị PrEP để dự phòng lây nhiễm HIV. PrEP là một phương pháp dự phòng rất hiệu quả giúp giảm nguy cơ lây nhiễm HIV lên đến 90% nếu được sử dụng đúng chỉ dẫn của bác sĩ.

2. Các mô hình cung cấp tư vấn và điều trị trước phơi nhiễm (PrEP) cho công nhân lao động

Công nhân lao động có hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV có thể tiếp cận tư vấn, điều trị dự phòng trước phơi nhiễm theo những mô hình sau:

Mô hình 1: Tư vấn và chuyển gửi PrEP tại cộng đồng

Đối với các doanh nghiệp chưa đủ điều kiện cung cấp dịch vụ tư vấn và điều trị PrEP thì chỉ cung cấp thông tin và chuyển gửi công nhân lao động có nhu cầu đến các cơ sở y tế tại cộng đồng để nhận dịch vụ.

Chi tiết xem thêm phần IV của tài liệu này.

Mô hình 2: Tư vấn và điều trị PrEP tại doanh nghiệp

Cán bộ y tế của doanh nghiệp sau khi được tập huấn chuyên môn về tư vấn và điều trị PrEP và doanh nghiệp đủ điều kiện theo qui định hiện hành để triển khai hoạt động này tại phòng y tế. Khi đó, doanh nghiệp liên hệ với cơ quan y tế trên địa

bàn để hỗ trợ thuốc và sinh phẩm để triển khai tại đơn vị. Người lao động có nhu cầu sẽ được nhận dịch vụ PrEP nếu được chỉ định điều trị.

Điều trị dự phòng trước phơi nhiễm với HIV cho công nhân lao động có hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV là hoạt động cần thiết, trong trường hợp doanh nghiệp không đủ điều kiện triển khai tại phòng y tế thì có thể chuyển tiếp, chuyển tuyến người lao động có nhu cầu đến sử dụng dịch vụ PrEP tại cộng đồng.

V. CUNG CẤP THÔNG TIN VÀ GIỚI THIỆU CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG ĐẾN CÁC DỊCH VỤ DỰ PHÒNG, CHĂM SÓC VÀ ĐIỀU TRỊ HIV/AIDS TRÊN ĐỊA BÀN

1. Khái niệm và tầm quan trọng của cung cấp thông tin và giới thiệu dịch vụ

Một doanh nghiệp, một cơ sở dịch vụ dù ở bất cứ lĩnh vực nào hay tuyến nào cũng không thể đáp ứng tất cả nhu cầu về dự phòng và chăm sóc, điều trị HIV/AIDS/STIs của người lao động.

Trong khi đó, người lao động (đặc biệt là người lao động nhiễm HIV) có những nhu cầu rất khác nhau về thể chất, tinh thần và xã hội như tư vấn xét nghiệm HIV, mua bao cao su trợ giá, điều trị HIV/AIDS, khám chữa các bệnh nhiễm trùng cơ hội và các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục (STIs), hỗ trợ tâm lý và xã hội...

Cung cấp thông tin và giới thiệu dịch vụ được đề cập ở đây là hoạt động giới thiệu thông tin về các dịch vụ có liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS và hỗ trợ người lao động hoặc gia đình họ tiếp cận, sử dụng các dịch vụ đó khi cần một cách phù hợp và thuận tiện nhất tại địa bàn hoặc ở tuyến trên.

Việc hiểu biết và giới thiệu người lao động đến các dịch vụ y tế, xã hội liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS không chỉ mang lại lợi ích cho người lao động mà còn làm tăng uy tín của doanh nghiệp.

2. Các bước cung cấp thông tin và giới thiệu dịch vụ có hiệu quả

2.1. Đảm bảo chắc chắn hệ thống các dịch vụ

Doanh nghiệp cần có danh sách các đơn vị cung cấp dịch vụ về phòng, chống HIV/AIDS trên địa bàn doanh nghiệp trú đóng hoặc ở tuyến trên. Danh sách này có thể có sẵn tại Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh/thành phố hoặc các dự án trên địa bàn. Các dịch vụ hỗ trợ bao gồm

- Tư vấn xét nghiệm HIV;

- Cung cấp sinh phẩm tự xét nghiệm HIV
- Điều trị dự phòng trước phơi nhiễm (PrEP)
- Khám, điều trị các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục;
- Chăm sóc sức khỏe sinh sản;
- Dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con;
- Chăm sóc và điều trị HIV/AIDS bằng thuốc kháng HIV;
- Cung cấp bơm kim tiêm, bán trợ giá bao cao su;
- Điều trị nghiện các chất dạng thuốc phiện bằng thuốc thay thế;
- Hỗ trợ tâm lý, xã hội, giáo dục;
- Hỗ trợ vay vốn, dạy nghề, tạo việc làm;

Với mỗi cơ sở cung cấp dịch vụ nêu trên, cần có thông tin về:

- Địa chỉ, số điện thoại và thời gian làm việc;
- Địa bàn phục vụ;
- Đối tượng phục vụ;
- Dịch vụ chính được cung cấp;
- Cơ sở vật chất, trang thiết bị, trình độ và năng lực của đội ngũ cán bộ;
- Thông tin để liên hệ: Tên, địa chỉ, điện thoại...;
- Những lợi ích mà dịch vụ có thể mang lại;
- Những thuận lợi (bảo mật, miễn phí, giờ làm việc, thái độ của nhân viên...)
- Những hạn chế (nếu có) để người lao động có thể chuẩn bị tinh thần trước;
- Chi phí phải chi trả.

Lưu ý địa chỉ các dịch vụ, người liên hệ... có thể thay đổi nên phải thường xuyên cập nhật để việc giới thiệu được chính xác, tạo niềm tin cho người được giới thiệu.

2.2. Xác định nhu cầu của người lao động

Người làm công tác phòng, chống HIV/AIDS (dưới đây gọi là người giới thiệu) cần xác định nhu cầu của người lao động qua quá trình truyền thông, tư vấn để hiểu rõ đặc điểm nhân thân, hoàn cảnh gia đình, tình trạng bệnh tật, tâm tư, nguyện vọng, dịch vụ mà người lao động mong muốn hoặc người giới thiệu nhận thấy họ cần được giới thiệu đến các dịch vụ này.

2.3. Hỗ trợ người lao động tiếp cận với các dịch vụ

- Cung cấp thông tin về các dịch vụ (khả năng cung cấp, đáp ứng, khó khăn, thuận lợi, lợi ích của việc tiếp cận dịch vụ...) mà người lao động có nhu cầu hoặc cần sử dụng và có thể tiếp cận được;

- Giải thích thêm nếu còn băn khoăn, chưa hiểu rõ để người lao động lựa chọn giải pháp, sau đó cùng người lao động lập kế hoạch thực hiện.

- Động viên người lao động yên tâm nhận dịch vụ và nói với họ rằng bạn sẽ sẵn sàng giúp đỡ họ bất cứ khi nào họ cần.

2.4. Theo dõi kết quả và hỗ trợ sau chuyển gửi dịch vụ

Người giới thiệu cần tìm hiểu xem người lao động có tới sử dụng dịch vụ không, nếu họ đã sử dụng dịch vụ thì họ đã được hỗ trợ gì, họ có chuyển đến cơ sở tiếp theo hay về nhà tiếp tục theo dõi.... Nếu họ chưa đến sử dụng dịch vụ thì do nguyên nhân gì? Tùy theo nguyên nhân mà người giới thiệu hỗ trợ, động viên người lao động đến sử dụng dịch vụ càng sớm càng tốt.

Các hoạt động giới thiệu địa chỉ, thông tin về dịch vụ và hỗ trợ tiếp cận dịch vụ thường được lồng ghép trong quá trình truyền thông do truyền thông viên thực hiện hoặc thông qua các tờ rơi có sẵn tại doanh nghiệp được để ở những nơi dễ nhìn thấy và dễ lấy.

Lưu ý: Các thông tin về dịch vụ về HIV/AIDS nên tích hợp vào mã QR code để công nhân lao động có đầy đủ thông tin khi cần.

Cung cấp thông tin và giới thiệu các dịch vụ y tế nói chung và các dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS nói riêng đối với công nhân lao động là rất cần thiết để đảm bảo công nhân lao động được chăm sóc sức khỏe toàn diện.

PHẦN III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG

I. THÀNH LẬP BAN PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

1. Tại sao cần thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp?

Việc thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS nhằm giúp lãnh đạo doanh nghiệp có định hướng, thống nhất và quyết định sẽ triển khai các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp như thế nào để bảo vệ sức khỏe người lao động, bảo vệ lực lượng sản xuất, góp phần đảm bảo cho doanh nghiệp phát triển bền vững.

2. Nhiệm vụ Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp

- Trao đổi, thảo luận với lãnh đạo để đạt được cam kết của lãnh đạo doanh nghiệp trong việc ủng hộ và hỗ trợ cho Ban hoạt động thông qua các chính sách, quyết định cụ thể do lãnh đạo doanh nghiệp kí và ban hành.

- Xây dựng chiến lược hoặc kế hoạch dài hạn (5 năm, 10 năm,...) cho doanh nghiệp trong công tác phòng, chống HIV/AIDS cũng như các kế hoạch, hoạt động cụ thể hằng tháng, quý và năm cho các phòng, ban, tổ chức đoàn thể theo nhiệm vụ, mục tiêu mà Ban đã đặt ra với các chỉ tiêu cần đạt được đã được lãnh đạo doanh nghiệp thông qua.

- Tham mưu cho lãnh đạo doanh nghiệp dự toán ngân sách, chi phí cho các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS phù hợp với điều kiện tài chính của doanh nghiệp.

Ban Phòng, chống HIV/AIDS sẽ căn cứ các nội dung sau để tham mưu cho lãnh đạo doanh nghiệp xây dựng hoạt động phòng, chống HIV/AIDS cho phù hợp:

- Đặc điểm sản xuất kinh doanh thực tế của doanh nghiệp;
- Tình hình, đặc điểm lây nhiễm HIV trên địa bàn doanh nghiệp đang hoạt động và nơi người lao động đang cư trú;
- Các văn bản quy phạm pháp luật của Nhà nước có liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS nói chung và tại nơi làm việc nói riêng;
- Thực trạng, nguy cơ lây nhiễm HIV và nhu cầu của công nhân lao động,...

3. Thành viên của Ban Phòng, chống HIV/AIDS

Doanh nghiệp căn cứ vào đặc điểm sản xuất kinh doanh, cơ cấu tổ chức của doanh nghiệp và số lượng người lao động để quyết định số lượng thành viên của

Ban Phòng, chống HIV/AIDS cho phù hợp, tránh bộ máy chồng chéo và làm việc không hiệu quả.

Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp bao gồm các thành phần: 01 trưởng ban, 01 phó trưởng ban hoặc uỷ viên thường trực, một số uỷ viên với cơ cấu hợp lý.

Giám đốc doanh nghiệp là người quyết định thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp.

3.1. Các thành viên của Ban Phòng, chống HIV/AIDS

- Trưởng ban: nên là lãnh đạo doanh nghiệp (Giám đốc hoặc Phó giám đốc hoặc cấp bậc tương đương).

- Phó trưởng ban hoặc uỷ viên thường trực: Là đại diện tổ chức công đoàn hoặc cán bộ y tế. Thông thường Phó trưởng ban hoặc uỷ viên thường trực là cán bộ y tế hoặc cán bộ phụ trách nhân sự hoặc lãnh đạo Công đoàn trong doanh nghiệp.

- Các uỷ viên: Là lãnh đạo hoặc đại diện lãnh đạo:

- + Phòng nhân sự/tổ chức hành chính;

- + Công đoàn;

- + Đoàn Thanh niên (nếu có);

- + Y tế;

- + Người lao động...

Tuy nhiên tùy mô hình, cơ cấu, tổ chức và số lượng công nhân lao động của doanh nghiệp mà quyết định số lượng thành viên Ban Phòng, chống HIV/AIDS, nhưng nên có ít nhất từ 3 thành viên trở nên. Nếu trong doanh nghiệp có công nhân lao động nhiễm HIV thì nên đưa đại diện của họ vào là thành viên của Ban Phòng, chống HIV/AIDS (nếu người nhiễm HIV tự công khai danh tính) để có ý kiến đóng góp đáp ứng với nhu cầu và quyền lợi cho người nhiễm HIV trong doanh nghiệp.

3.2. Nhiệm vụ của các thành viên

3.2.1. Trưởng Ban Phòng, chống HIV/AIDS

Chịu trách nhiệm trước lãnh đạo doanh nghiệp về toàn bộ hoạt động của Ban Phòng, chống HIV/AIDS và phân nhiệm vụ cho từng thành viên.

- Quyết định định hướng chiến lược, nội dung hoạt động và các vấn đề liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS đảm bảo phù hợp với tình hình sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp;

- Đảm bảo các quyết định của Ban Phòng, chống HIV/AIDS sẽ được thực hiện, duy trì và có tính bền vững cao; các hoạt động được thống nhất và triển khai từ trên xuống dưới.

- Vận động lãnh đạo doanh nghiệp cam kết, ủng hộ cho các hoạt động của Ban Phòng, chống HIV/AIDS, tìm kiếm các nguồn kinh phí hoặc huy động các nguồn lực sẵn có của doanh nghiệp cho phòng, chống HIV/AIDS cho công nhân lao động.

- Quyết định cơ chế hoạt động cho Ban Phòng, chống HIV/AIDS, cũng như chế độ khen thưởng cho các cá nhân, đơn vị trong doanh nghiệp tích cực tham gia các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS.

3.2.2. Phó trưởng Ban hoặc uỷ viên thường trực

- Trực tiếp chịu trách nhiệm đôn đốc các thành viên của Ban triển khai hoạt động hoặc thực hiện các quyết định, kế hoạch của Ban Phòng, chống HIV/AIDS.

- Phối hợp với các thành viên của Ban và các cơ quan, đơn vị, đoàn thể trong doanh nghiệp để tư vấn, xây dựng kế hoạch hoạt động hay chương trình làm việc hàng tháng/quí/năm cũng như lồng ghép các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS với các hoạt động khác có liên quan của doanh nghiệp.

- Tổng hợp các ý kiến đóng góp của người lao động trong doanh nghiệp, đề xuất hướng giải quyết với các thành viên của Ban Phòng, chống HIV/AIDS và tổ chức các cuộc họp định kì cũng như chuẩn bị các báo cáo...

3.2.3. Các uỷ viên

- Triển khai các hoạt động đã được Trưởng Ban Phòng, chống HIV/AIDS giao.

- Tổng hợp ý kiến người lao động, đề xuất thay đổi hoạt động, bổ sung hoặc sửa đổi chính sách, nội qui của doanh nghiệp và của các cơ quan quản lý nhà nước có liên quan để công tác phòng, chống HIV/AIDS có kết quả tốt hơn, bền vững hơn.

- Tham dự đầy đủ các cuộc họp của Ban Phòng, chống HIV/AIDS, đóng góp ý kiến vào bản dự thảo báo cáo do Phó trưởng ban hoặc uỷ viên thường trực chuẩn bị.

- Chủ động đề xuất phối hợp với cộng đồng dân cư, cơ quan y tế địa phương và các doanh nghiệp lân cận cùng triển khai các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS và chăm sóc, hỗ trợ cho người nhiễm HIV trong và ngoài doanh nghiệp.

4. Các hoạt động của Ban Phòng, chống HIV/AIDS

- Họp định kì hàng tháng, quý và năm để thảo luận các kế hoạch, nội dung, hoạt động phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp cũng như tổng kết, báo cáo các hoạt động đã triển khai và rút kinh nghiệm cho hoạt động tiếp theo.

- Xây dựng kế hoạch hoạt động cụ thể, giao nhiệm vụ rõ ràng cho từng thành viên của Ban thực hiện hoặc giám sát các hoạt động.

- Giám sát các đơn vị, người lao động trong doanh nghiệp thực hiện đúng các nội qui, chính sách của doanh nghiệp về phòng, chống HIV/AIDS đã được ban hành; định kì có báo cáo, đánh giá và rút kinh nghiệm hoạt động của Ban, đề xuất chiến lược và kế hoạch cho Ban Lãnh đạo doanh nghiệp trong thời gian tiếp theo.

- Đề xuất khen thưởng cũng như kỉ luật đối với các cá nhân, đơn vị trong doanh nghiệp làm tốt hoặc vi phạm chính sách, quy định về phòng, chống HIV/AIDS mà doanh nghiệp đã ban hành.

Ban Phòng, chống HIV/AIDS tham mưu cho lãnh đạo doanh nghiệp xây dựng và ban hành chính sách, quy định, kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS và trực tiếp chỉ đạo, tổ chức thực hiện các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS trong doanh nghiệp. Lãnh đạo doanh nghiệp ban hành quyết định thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS với họ tên, chức vụ trong doanh nghiệp và chức danh trong Ban Phòng, chống HIV/AIDS.

II. XÂY DỰNG CHÍNH SÁCH PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CỦA DOANH NGHIỆP

1. Tại sao cần xây dựng Chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp?

Chính sách phòng, chống HIV/AIDS có vai trò quan trọng trong việc:

- Thể hiện rõ quan điểm, thái độ của lãnh đạo doanh nghiệp trước tác động của đại dịch HIV/AIDS cũng như trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp thông qua các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS cho người lao động của doanh nghiệp; xây dựng hình ảnh tốt và tin cậy cho người lao động và đối tác về việc đảm bảo quyền lợi cho người lao động gắn liền với phát triển của doanh nghiệp.

- Có khung pháp lí thống nhất, có hành vi, ứng xử đúng đắn trước tình hình dịch HIV/AIDS, đảm bảo không vi phạm pháp luật đặc biệt tránh không vi phạm Luật Phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS)

- Tạo môi trường làm việc an toàn, thuận lợi, chia sẻ, cảm thông và gắn bó giữa người lao động nhiễm HIV và đồng nghiệp để cùng nhau lao động, sản xuất, kinh doanh góp phần phát triển doanh nghiệp

- Hạn chế được các ảnh hưởng, tác động tiêu cực của HIV/AIDS đến sự phát triển của doanh nghiệp, bảo vệ sức khỏe của người lao động, đảm bảo được nguồn nhân lực khỏe mạnh, chủ động trong kế hoạch sản xuất, kinh doanh, tiết kiệm chi phí để phát triển sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp, đảm bảo doanh nghiệp phát triển bền vững.

2. Quá trình xây dựng chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp

Chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp được xây dựng trên cơ sở các văn bản quy phạm pháp luật hiện tại của Chính phủ, các nội qui, qui định của doanh nghiệp nhằm đáp ứng nhu cầu, yêu cầu thiết thực và phù hợp với điều kiện của người lao động cũng như sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp.

Để xây dựng chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp không nhất thiết phải có chuyên gia về lĩnh vực HIV/AIDS tại doanh nghiệp, các nhà quản lý doanh nghiệp cùng các tổ chức xã hội trong doanh nghiệp và đại diện người lao động từ các đơn vị sản xuất trong doanh nghiệp có thể cùng nhau xây dựng được các nội dung của chính sách. Tuy nhiên các nhà quản lý, nhóm chịu trách nhiệm xây dựng chính sách cần thực hiện các bước như sau:

2.1. Tạo sự đồng thuận của lãnh đạo doanh nghiệp trong việc xây dựng chính sách phòng, chống HIV/AIDS của đơn vị

Đầu tiên, lãnh đạo doanh nghiệp cần có hiểu biết đúng đắn về HIV/AIDS và dự phòng lây nhiễm HIV; nhận thức được nguy cơ lây nhiễm HIV của người lao động cũng như tầm quan trọng của chính sách phòng, chống HIV/AIDS. Ban lãnh đạo doanh nghiệp cần thống nhất, quyết tâm xây dựng và ban hành chính sách phòng, chống HIV/AIDS; và giao cho 1 nhóm có trách nhiệm xây dựng dự thảo các nội dung của chính sách để trình lãnh đạo phê duyệt.

2.2. Tham khảo các tài liệu liên quan

Lãnh đạo doanh nghiệp và Ban Phòng, chống HIV/AIDS cần dành thời gian tham khảo các văn bản quy phạm pháp luật và các tài liệu liên quan về HIV/AIDS còn hiệu lực để đưa vào nội dung chính sách của doanh nghiệp.

2.3. Tham khảo ý kiến của cơ quan phòng, chống HIV/AIDS tại địa phương

Căn cứ vào thực trạng triển khai các dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS tại địa phương, doanh nghiệp có thể đưa ra những chính sách hỗ trợ công nhân lao động một cách phù hợp để tiếp cận các dịch vụ.

2.4. Các nội dung chủ yếu của chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp

Một chính sách phòng, chống HIV/AIDS đạt yêu cầu là chính sách có được các nội dung cơ bản nhất, khả thi và không vi phạm pháp luật, không trái với các quy định về chuyên môn kỹ thuật của Bộ Y tế. Các nội dung chủ yếu của chính sách này thường bao gồm các quy định sau:

- Không phân biệt đối xử và kì thị với người nhiễm HIV. Đây là nội dung đã được Luật pháp quy định và bắt buộc phải tuân thủ. Chính sách cần ghi rõ nghiêm cấm các hành vi kì thị, phân biệt đối xử và hình thức xử lí kỉ luật nếu vi phạm.

- Không xét nghiệm HIV bắt buộc khi tuyển dụng hoặc trong quá trình người lao động đang làm việc, đây là nội dung tuân thủ Điều 4 - Luật phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS).

- Tạo điều kiện, cung cấp thông tin, giáo dục truyền thông HIV cho người lao động khi mới tuyển dụng cũng như định kì để thể hiện sự cam kết của lãnh đạo doanh nghiệp trong việc bảo vệ sức khỏe của người lao động, bảo vệ sản xuất.

- Tạo điều kiện cho người lao động tiếp cận với các dịch vụ dự phòng lây nhiễm HIV thông qua việc cung cấp và giới thiệu về bao cao su, điều trị các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục, tư vấn xét nghiệm HIV, điều trị dự phòng trước phơi nhiễm (PrEP), điều trị HIV/AIDS,...

- Hoạt động phòng, chống HIV/AIDS luôn được lồng ghép với các hoạt động văn hoá, thể thao, giáo dục sức khỏe để nâng cao hiểu biết, phòng lây nhiễm HIV và tạo môi trường sinh hoạt lành mạnh thu hút sự tham gia của người lao động.

- Hỗ trợ của doanh nghiệp dành cho người nhiễm HIV, người sau cai ma túy: chế độ ốm đau, điều trị, thăm hỏi...

- Xác định kinh phí cho hoạt động phòng, chống HIV/AIDS.

(Xem thêm ví dụ về một chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp ở Phụ lục 3).

3. Ban hành Chính sách

- Sau khi nhóm soạn thảo nội dung Chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp hoàn thành bản dự thảo, bản dự thảo được gửi đến lãnh đạo và người

lao động tại các đơn vị, bộ phận sản xuất, kinh doanh trong doanh nghiệp xin ý kiến đồng thuận.

- Sau khi thu thập ý kiến đóng góp của các cá nhân, tổ chức, đơn vị,... nhóm soạn thảo sẽ sửa đổi điều chỉnh và trình chính sách cho lãnh đạo phê duyệt.

4. Phổ biến Chính sách đến từng người lao động trong doanh nghiệp

- Sau khi Chính sách phòng, chống HIV/AIDS được lãnh đạo doanh nghiệp phê duyệt; Ban Phòng, chống HIV/AIDS có kế hoạch phổ biến đến từng người lao động trong doanh nghiệp.

- Chỉ khi tất cả người lao động của doanh nghiệp nắm được các nội dung cơ bản của Chính sách thì việc thực thi chính sách mới được đảm bảo, thống nhất hoạt động; người lao động thấy được quyền lợi cũng như trách nhiệm của mình trong phòng, chống HIV/AIDS.

- Phổ biến Chính sách tới người lao động trong doanh nghiệp có thể thông qua các hình thức như sau:

- + Đăng trên website của doanh nghiệp (nếu có);
- + Dán lên bảng thông tin của doanh nghiệp;
- + In tóm tắt và để ở nơi dễ đọc, dễ nhìn;
- + Đọc trên hệ thống loa phát thanh của doanh nghiệp;
- + Thông báo trong các hoạt động chuyên đề HIV/AIDS hoặc lồng ghép với các hoạt động khác của doanh nghiệp: sức khỏe sinh sản, hoạt động thanh niên, công đoàn...

5. Định kì đánh giá hiệu quả của chính sách và sửa đổi bổ sung

Ban Phòng, chống HIV/AIDS định kì quý, năm thu thập báo cáo, góp ý và đề xuất sửa đổi chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp cho phù hợp với tình hình thực tế; đáp ứng nhu cầu của người lao động và phù hợp với các văn bản quy phạm pháp luật do Chính phủ ban hành.

Một Chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp tốt là chính sách tuân thủ các quy định pháp luật, tạo sự tin cậy và an toàn cho người nhiễm HIV làm việc trong doanh nghiệp và xây dựng môi trường làm việc an toàn.

III. LẬP KẾ HOẠCH HOẠT ĐỘNG VÀ KINH PHÍ PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS TẠI DOANH NGHIỆP

1. Mục đích và tầm quan trọng của việc lập kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp

Một bản kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS đầy đủ, cụ thể và chi tiết sẽ giúp cho lãnh đạo doanh nghiệp, những người quản lý và người thực hiện có một cái nhìn bao quát, chủ động. Giúp tìm kiếm, xác định và sử dụng các nguồn lực (bao gồm cả nhân lực, vật lực và kinh phí) trong và ngoài doanh nghiệp một cách hiệu quả nhất.

2. Quy trình lập kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp

Sau đây là những bước cụ thể trong quá trình lập kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS việc bao gồm thu thập thông tin, đánh giá tình hình thực trạng, đưa ra các vấn đề ưu tiên và xác định những can thiệp cụ thể

2.1. Thu thập thông tin, phân tích tình hình, xác định vấn đề và lựa chọn vấn đề ưu tiên

2.1.1. Thu thập thông tin, phân tích tình hình

- Mục đích là xác định các yếu tố liên quan đến HIV/AIDS và người lao động trong và ngoài doanh nghiệp. Từ đó xác định được thực trạng của doanh nghiệp trước dịch HIV/AIDS, đánh giá được nguy cơ tác động của HIV/AIDS đối với người lao động ở thời điểm hiện tại cũng như trong tương lai. Các thông tin cần thu thập để phân tích gồm:

+ Thông tin về tình hình HIV/AIDS trên thế giới, tại Việt Nam, tại tỉnh và đặc biệt tại nơi doanh nghiệp trú đóng và nơi người lao động cư trú hoặc thuê nhà ở;

+ Các thông tin về người lao động trong doanh nghiệp: tuổi, giới, tình trạng hôn nhân; các thói quen trong sinh hoạt hàng ngày như uống rượu bia, sinh hoạt văn hoá, thể thao; các yếu tố nguy cơ và hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV, tình hình nhiễm HIV;

+ Đặc điểm dân cư, kinh tế - xã hội, văn hoá và kết cấu hạ tầng có liên quan trên địa bàn doanh nghiệp trú đóng cũng như nơi người lao động cư trú hoặc thuê nhà ở;

+ Các dịch vụ chăm sóc sức khỏe, dịch vụ y tế, dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS và các dịch vụ xã hội hiện có trên địa bàn doanh nghiệp trú đóng cũng như gần nơi sinh sống của người lao động của doanh nghiệp...

2.1.2. Xác định và lựa chọn vấn đề ưu tiên

Sau khi phân tích tình hình thực tế, Ban Phòng, chống HIV/AIDS và lãnh đạo doanh nghiệp sẽ đánh giá toàn diện về các yếu tố nguy cơ mà người lao động có thể gặp phải. Từ đó xác định các vấn đề cần phải được giải quyết, thứ tự ưu tiên (thường là theo tầm quan trọng của vấn đề đó) đối với công tác phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp mình.

Qua kinh nghiệm của các doanh nghiệp đã nhiều năm thực hiện công tác phòng, chống HIV/AIDS, các vấn đề ưu tiên nên được xác định tùy thuộc vào đặc điểm của từng doanh nghiệp. Một số gợi ý về các vấn đề ưu tiên như sau:

a) Đối với Doanh nghiệp đã có người lao động nhiễm HIV:

- Hỗ trợ khám, chăm sóc, điều trị cho người lao động nhiễm HIV phải được ưu tiên đầu tiên;

- Thực hiện các chế độ cơ bản như đảm bảo việc làm cho người lao động nhiễm HIV, không kì thị phân biệt đối xử với người nhiễm HIV;

- Nâng cao kiến thức, thái độ, hành vi dự phòng lây nhiễm HIV cho người lao động;

b) Đối với doanh nghiệp có lực lượng lao động trẻ (độ tuổi từ 20-39) chiếm đa số thì các vấn đề ưu tiên có thể là:

- Nâng cao hiểu biết về HIV/AIDS và cách tự phòng tránh lây nhiễm HIV cho người lao động;

- Tổ chức và thu hút người lao động vào các hoạt động vui chơi, thể thao, văn hoá lành mạnh, giảm tối đa các hoạt động không an toàn như lạm dụng rượu bia, sử dụng ma túy...

- Đưa nội dung phòng, chống HIV/AIDS bao gồm chăm sóc sức khỏe tình dục và sử dụng chất vào trong các hoạt động, sinh hoạt thường kỳ của tổ chức công đoàn, đoàn thanh niên hay tổ, đội sản xuất

- Phối hợp hoạt động phòng, chống HIV/AIDS với cộng đồng dân cư xung quanh địa điểm sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp hay nơi ở của người lao động cũng cần được lưu ý...

c) Đối với các doanh nghiệp có người lao động làm các nghề phải thường xuyên di chuyển, làm việc xa nhà, qua đêm hoặc người lao động từ nơi khác đến phải thuê nhà ở để làm việc thì nên ưu tiên giải quyết các vấn đề như:

- Nâng cao hiểu biết, thay đổi hành vi nguy cơ (nêu trên) là quan trọng nhất;

- Cung cấp bao cao su, hướng dẫn, nhắc nhở việc sử dụng bao cao su thường xuyên trong các quan hệ tình dục có nguy cơ cần được coi là một trong các ưu tiên hàng đầu;

- Đảm bảo khám sức khỏe định kỳ; tư vấn, khám, phát hiện sớm và điều trị kịp thời các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục...

d) Đối với các doanh nghiệp có địa điểm sản xuất kinh doanh hoặc địa điểm cư trú, thuê nhà ở để làm việc của người lao động trong doanh nghiệp nằm trên địa bàn đang là điểm nóng về ma túy, sử dụng ma túy hay mua bán dâm, người có quan hệ tình dục đồng giới nam hay có tỷ lệ lây nhiễm HIV cao thì:

- Nâng cao hiểu biết về lây nhiễm, biện pháp tự phòng tránh lây nhiễm HIV và phối hợp với cộng đồng dân cư phòng, chống HIV/AIDS cần được đặt lên hàng đầu;

- Vấn đề chăm sóc người nhiễm HIV và hỗ trợ họ cũng cần được ưu tiên...

- Cung cấp các thông tin về dịch vụ xét nghiệm HIV, điều trị dự phòng trước phơi nhiễm (PrEP), dịch vụ điều trị HIV/STI, dịch vụ điều trị nghiện các chất dạng thuốc phiện bằng thuốc thay thế (MMT) trên địa bàn.

Một số nội dung khác cũng cần xem xét khi xác định vấn đề hay hoạt động ưu tiên, như người lao động có trình độ văn hoá thấp, kết quả khảo sát về hiểu biết kiến thức, thái độ hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV cho thấy người lao động còn ở mức độ thấp, nhiều người hiểu biết chưa đúng...

2.2. Xây dựng mục tiêu

Doanh nghiệp cần xác định mục tiêu ngắn hạn và mục tiêu dài hạn cần đạt được. Các mục tiêu này phải được xem xét và phù hợp với tình hình thực tế sản xuất kinh doanh, tài chính và nhân lực của doanh nghiệp thì mới có thể thực hiện được. Mục tiêu phải: cụ thể, đo lường được, đạt được, hợp lý và có thời gian xác định.

Ví dụ: *Đến hết năm 2023, 90% người lao động của doanh nghiệp được nhận thông tin, kiến thức về HIV/AIDS.*

2.3. Lựa chọn giải pháp

Giải pháp phòng, chống HIV/AIDS được xác định trong kế hoạch của các doanh nghiệp phụ thuộc vào tình hình thực tế của từng doanh nghiệp. Sau khi đã đánh giá và xác định các vấn đề ở phần trên, doanh nghiệp cũng có thể đưa ra nhiều giải pháp, sau đó lựa chọn theo thứ tự ưu tiên. Ví dụ:

- + Giải pháp 1: Tăng cường thông tin giáo dục truyền thông (nếu vấn đề xác định là người lao động thiếu kiến thức hiểu biết và dự phòng lây nhiễm HIV)

+ Giải pháp 2: Đảm bảo cung cấp bao cao su cho người lao động (nếu vấn đề được xác định là người lao động có nhu cầu được cung cấp bao cao su)

+ Giải pháp 3: Tăng cường liên kết với các dịch vụ hiện có ở địa phương để cung cấp địa chỉ tư vấn, xét nghiệm HIV, điều trị dự phòng trước phơi nhiễm (PrEP) và điều trị HIV/STI, MMT cho người lao động (nếu vấn đề được xác định là người lao động có các hành vi nguy cơ lây nhiễm HIV)

- *Tiêu chuẩn của một giải pháp tốt:*

+ Hướng tới mục tiêu đề ra;

+ Giải quyết hoặc giảm bớt được nguyên nhân gốc rễ của vấn đề;

+ Có tính khả thi (có khả năng tổ chức thực hiện và phù hợp...)

+ Có hiệu quả đầu tư cao...

2.4. Xác định các hoạt động (hành động) cụ thể

- Tùy theo tình hình thực tế mà mỗi doanh nghiệp sẽ có các hoạt động (hành động) khác nhau để đạt được các mục tiêu đã đề ra. Tuy nhiên dù ở hình thức nào thì cũng cần xác định rõ thời gian triển khai, người chịu trách nhiệm triển khai và các chỉ số để đánh giá chất lượng của hoạt động đó.

Các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS được đề xuất thường bao gồm:

- Thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp

- Cung cấp thông tin, tài liệu truyền thông về phòng, chống HIV/AIDS và các phương tiện dự phòng lây nhiễm HIV cho công nhân lao động phù hợp với tuổi, giới, nghề nghiệp

- Tổ chức các hoạt động truyền thông HIV trực tiếp, các sự kiện truyền thông phù hợp với điều kiện của doanh nghiệp và nhu cầu của người lao động.

- Cung cấp một số dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS trong doanh nghiệp hoặc giới thiệu cho người lao động tiếp cận các dịch vụ sẵn có ở địa phương, như tư vấn xét nghiệm HIV tự nguyện; điều trị dự phòng trước phơi nhiễm với HIV; khám chữa các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục; dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con; chăm sóc và điều trị HIV/AIDS...

- Báo cáo, đánh giá rút kinh nghiệm, cải thiện chất lượng các hoạt động, biểu dương khen thưởng...

2.5. Xác định kinh phí

Xác định kinh phí là bước quan trọng trong lập kế hoạch.

Việc xác định kinh phí đủ là điều kiện cốt yếu để kế hoạch được thực hiện và thành công trên thực tế. Đồng thời với việc xác định kinh phí là việc xác định nguồn kinh phí, trong đó xác định rõ nguồn kinh phí đã có và nguồn kinh phí cần phải huy động...

Dưới đây là ví dụ về việc khai thác nguồn tài chính sẵn có của doanh nghiệp để thực hiện các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS trong doanh nghiệp. Tuy nhiên, tùy theo hoàn cảnh cụ thể và quy mô của từng doanh nghiệp, các nguồn kinh phí này sẽ khác nhau.

Nguồn kinh phí có thể được huy động	Các khoản chi cho hoạt động phòng, chống HIV/AIDS tại doanh nghiệp
Nguồn quỹ phúc lợi xã hội	Chi cho các hoạt động truyền thông cho công nhân lao động trong doanh nghiệp: ▪ Được hưởng lương ít nhất 2 giờ tham dự tập huấn trong năm ▪ Mua tài liệu cho công nhân lao động
Nguồn quỹ % tiền nhận lại từ bảo hiểm y tế cho công tác chăm sóc sức khỏe doanh nghiệp	Chi cho các dịch vụ hỗ trợ: ▪ Mua bao cao su ▪ Hỗ trợ cho các hoạt động tư vấn sức khỏe
Nguồn quỹ công đoàn (cơ sở)	Chi cho các hoạt động quản lý chương trình và cử cán bộ dự đào tạo về các nội dung liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS
Nguồn quỹ Đoàn thanh niên (cơ sở)	Chi cho các hoạt động truyền thông bổ trợ như bản tin, tổ chức các cuộc tìm hiểu, sáng tác văn nghệ, tổ chức ngày Thế giới phòng chống HIV/AIDS (1/12 hàng năm)
Nguồn quỹ từ hoạt động gây quỹ khác (sản xuất sản phẩm phụ, bán phế liệu sản xuất, lãi từ các hợp đồng nhỏ ngoài kế hoạch)	▪ Hỗ trợ cho người nhiễm HIV ▪ Hỗ trợ các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS trong doanh nghiệp

Dựa trên kinh nghiệm thực tế, doanh nghiệp có thể chi cho công tác phòng, chống HIV/AIDS trong doanh nghiệp bình quân từ 20.000 đồng đến 50.000 đồng cho một người lao động trong một năm bao gồm cả tiền mua bao cao su để phân phối miễn phí cho người lao động.

2.6. Trình phê duyệt kế hoạch

Các bước chuẩn bị cho việc phê duyệt kế hoạch:

- Kế hoạch sau khi được dự thảo cần gửi xin ý kiến góp ý của các bộ phận có liên quan trong doanh nghiệp và nếu cần thiết thì xin ý kiến góp ý của cơ quan phòng, chống HIV/AIDS trên địa bàn trước khi trình lãnh đạo phê duyệt;
- Chỉnh sửa kế hoạch dựa trên các đóng góp ý kiến, nhận xét của các bộ phận nếu cần thiết;
- Khi tất cả các nhận xét, đóng góp ý kiến đã được thu nhận, tổng hợp và chỉnh sửa cho phù hợp, trình ban lãnh đạo phê duyệt kế hoạch.

Một kế hoạch hoạt động chi tiết, phù hợp với tình hình sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp sẽ giúp cho công tác Phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp thành công.

IV. PHỐI HỢP PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CHO CÔNG NHÂN LAO ĐỘNG TẠI CỘNG ĐỒNG

1. Tầm quan trọng của việc phối hợp với cộng đồng dân cư trong phòng, chống HIV/AIDS

Phối hợp với cộng đồng dân cư trong hoạt động phòng, chống HIV/AIDS là thực hiện trách nhiệm xã hội mà doanh nghiệp cần phải làm để cùng chia sẻ trách nhiệm với Chính phủ trong việc dự phòng HIV cho người lao động, chăm sóc người nhiễm HIV, người có nguy cơ cao cũng như cho gia đình của họ, đẩy lùi đại dịch HIV/AIDS đảm bảo phát triển bền vững của đất nước.

Trong quá trình tồn tại và phát triển, doanh nghiệp cần có mối quan hệ mật thiết với chính quyền địa phương cũng như cộng đồng dân cư xung quanh nơi làm việc. Mối quan hệ này sẽ giúp doanh nghiệp được tạo điều kiện thuận lợi về môi trường làm việc, đảm bảo an toàn cho người lao động, giữ gìn an ninh trật tự, bảo vệ sản xuất và kinh doanh của doanh nghiệp, đảm bảo hoạt động của doanh nghiệp phát triển và bền vững. Cũng từ mối quan hệ này, doanh nghiệp thực hiện được trách nhiệm phát triển cộng đồng.

Người lao động của doanh nghiệp hết giờ làm việc trong doanh nghiệp sẽ quay về với cộng đồng để sinh hoạt, sinh sống và tham gia các hoạt động khác của xã hội; môi trường sống ở cộng đồng dân cư nơi mà người lao động của doanh nghiệp cư trú sẽ ảnh hưởng rất lớn đến an toàn, sức khỏe và tinh thần của người lao

động và gián tiếp ảnh hưởng đến chất lượng sản xuất, kinh doanh của người lao động.

Ở cộng đồng, hiện có nhiều loại dịch vụ hỗ trợ, chăm sóc và điều trị miễn phí cho người lao động nhiễm HIV mà doanh nghiệp có thể sử dụng để tiết kiệm, giảm chi phí cho doanh nghiệp và nâng cao hiệu quả phòng, chống HIV/AIDS nơi làm việc cho người lao động, bảo vệ nguồn nhân lực cho doanh nghiệp.

2. Các hoạt động phối hợp của doanh nghiệp với cộng đồng dân cư trong phòng, chống HIV/AIDS

Lãnh đạo doanh nghiệp, Ban Phòng, chống HIV/AIDS nơi làm việc của doanh nghiệp cần định kì hoặc đột xuất họp với chính quyền địa phương và cộng đồng dân cư tại địa bàn nơi doanh nghiệp hoạt động sản xuất, kinh doanh và nơi người lao động cư trú về các nội dung an ninh trật tự, phòng chống ma túy, mại dâm và HIV cũng như các vấn đề kinh tế xã hội khác.

Căn cứ trên tình hình thực tế của địa phương và của doanh nghiệp, lãnh đạo doanh nghiệp hoặc Ban Phòng, chống HIV/AIDS xác định các nội dung, hoạt động mà doanh nghiệp có thể phối hợp với địa phương triển khai. Các hoạt động mà doanh nghiệp có thể triển khai là:

2.1 Hoạt động truyền thông:

- Phối hợp với người nhiễm HIV và các cán bộ nòng cốt tại các câu lạc bộ, các tổ chức dựa vào cộng đồng triển khai các hoạt động truyền thông giảm kỳ thị phân biệt đối xử với người nhiễm HIV, các quần thể đích và nâng cao nhận thức về dự phòng HIV cho người lao động trong doanh nghiệp.

- Cử thành viên Ban Phòng, chống HIV/AIDS phối hợp với cộng đồng dân cư tổ chức truyền thông về dự phòng HIV cho người dân nơi doanh nghiệp đóng trụ, bao gồm cả người lao động đang sinh sống tại khu vực này.

- Phối hợp với cơ quan đầu mối phòng, chống HIV/AIDS tại địa phương để được hỗ trợ nâng cao năng lực cho thành viên Ban Phòng, chống HIV/AIDS và cán bộ y tế của doanh nghiệp, được cung cấp tài liệu cập nhật về HIV/AIDS cũng như các vật phẩm khác như tờ rơi, bao cao su khi có điều kiện.

- Phối hợp với cộng đồng dân cư tổ chức các hoạt động văn hoá, thể thao nhằm góp phần tạo môi trường sống và sản xuất lành mạnh.

2.2 Hoạt động chăm sóc hỗ trợ:

- Tổ chức thăm hỏi, đỡ đầu, hỗ trợ hoặc trợ cấp cho người nhiễm HIV và gia đình họ tại cộng đồng khi gặp khó khăn.

- Tạo cơ hội làm việc, đào tạo nghề cho người nhiễm HIV hoặc người thân của họ tại cộng đồng.

- Tạo điều kiện hỗ trợ sản xuất, kinh doanh hoặc tiêu thụ sản phẩm do người nhiễm HIV tại cộng đồng sản xuất, tạo nguồn kinh phí cho người nhiễm HIV tại cộng đồng vay vốn để sản xuất kinh doanh.

- Giới thiệu người lao động nhiễm HIV tới các dịch vụ chăm sóc hỗ trợ tại cộng đồng (cơ sở điều trị HIV/AIDS, cơ sở tư vấn xét nghiệm HIV, cơ sở khám và điều trị các nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục, điều trị nghiện các chất dạng thuốc phiện bằng thuốc thay thế,...), các câu lạc bộ của người nhiễm HIV, các tổ chức dựa vào cộng đồng để giúp đỡ họ.

3. Các đối tác tham gia phòng, chống HIV/AIDS cho người lao động tại cộng đồng

Tùy thuộc vào các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS được triển khai độc lập hay lồng ghép mà có những đối tác tham gia khác nhau. Có thể kể tên các đơn vị như sau

- Tổ chức công đoàn các cấp;
- Hệ thống y tế trên địa bàn doanh nghiệp đóng trú, bao gồm y tế công và y tế tư nhân;
- Các Dự án chăm sóc sức khỏe và cung cấp dịch vụ dự phòng, điều trị liên quan đến phòng, chống HIV/AIDS;
- Các tổ chức phi Chính phủ hoạt động về phòng, chống HIV/AIDS;
- Các tổ chức dựa vào cộng đồng (CBO), các câu lạc bộ người nhiễm HIV và cộng đồng đích;

Địa chỉ các đơn vị cung cấp dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS trên cả nước có thể truy cập vào trang Thông tin điện tử Cục Phòng, chống HIV/AIDS theo đường dẫn sau: <https://vaac.gov.vn> Mục tìm kiếm dịch vụ.

Hoặc quét mã QR code sau:

Doanh nghiệp cùng với cộng đồng dân cư xây dựng môi trường xã hội lành mạnh, môi trường sản xuất kinh doanh an toàn, bảo vệ sức khỏe người lao động giúp cho doanh nghiệp và quốc gia phát triển bền vững.

PHẦN 4: PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Bảng kiểm đánh giá doanh nghiệp triển khai hoạt động phòng, chống HIV/AIDS

TT	DANH MỤC KIỂM TRA	Có	Không	Nhận xét	Ghi chú
1.	Thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS				
2.	Họp giao ban Ban phòng chống HIV/AIDS ít nhất 1 lần trong 6 tháng qua				
3.	Xây dựng chính sách phòng chống HIV, trong đó có nội dung đề cập đến không xét nghiệm HIV bắt buộc, không chuyển việc hoặc thôi việc đối với người nhiễm HIV				
4.	Xây dựng kế hoạch hoạt động phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp				
5.	Phổ biến chính sách phòng, chống HIV/AIDS cho 100% người lao động				
6.	Xét nghiệm HIV khi tuyển dụng, hoặc KSK định kỳ, hoặc đột xuất/theo chiến dịch				
7.	Tổ chức các hoạt động văn hoá, thể thao có lồng ghép chương trình HIV				
8.	Cung cấp thông tin HIV qua ít nhất 1 trong các hình thức sau: loa phát thanh, treo poster về phòng chống HIV/AIDS, góc truyền thông, bảng tin, một trong những hình thức truyền thông trực tuyến.				
9.	Doanh nghiệp cung cấp miễn phí BCS hoặc bán trợ giá BCS cho người lao động				
10.	Doanh nghiệp cung cấp dịch vụ tư vấn xét nghiệm cho người lao động				
11.	Doanh nghiệp cung cấp dịch vụ PrEP cho người lao động				
12.	Doanh nghiệp có danh sách địa điểm cung cấp dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS ngoài cộng đồng				
13.	Doanh nghiệp thành lập Quỹ hoạt động về HIV				
14.	Có chế độ thăm hỏi, chăm sóc, hỗ trợ tinh thần, vật chất cho người lao động nhiễm HIV				
15.	Tạo điều kiện cho người lao động nhiễm HIV khám chữa bệnh, điều trị				
16.	Hỗ trợ cho Câu lạc bộ người nhiễm/người nhiễm/người bị ảnh hưởng bởi HIV tại cộng đồng bằng nhiều hình thức khác nhau				

Phụ lục 3: Bộ câu hỏi và trả lời dùng trong truyền thông trực tiếp cho công nhân lao động
(sử dụng ứng dụng Kahoot hoặc Quizz)

1. **HIV là gì ?**
 - a) Là vi khuẩn gây bệnh suy giảm miễn dịch mắc phải ở người
 - b) Là vi rút gây hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người**
 - c) Là một loại nấm gây hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người
 - d) Là hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người
2. **HIV lây truyền qua những đường nào ?**
 - a) Đường máu
 - b) Quan hệ tình dục
 - c) Từ mẹ sang con
 - d) Tất cả các đáp án trên**
3. **Giai đoạn "cửa sổ" có thể lây nhiễm HIV hay không ?**
 - a) Có**
 - b) Không
4. **HIV lây truyền từ mẹ sang con khi nào ?**
 - a) Trong thời gian mang thai
 - b) Trong lúc chuyển dạ
 - c) Trong thời gian mẹ cho con bú
 - d) Tất cả các đáp án trên**
5. **Mẹ nhiễm HIV thì chắc chắn sinh con bị nhiễm HIV ?**
 - a) Đúng
 - b) Sai**
6. **Muối đốt có làm lây nhiễm HIV không?**
 - a) Có
 - b) Không**
7. **Tắm chung bể bơi với người nhiễm HIV có bị lây nhiễm HIV không?**
 - a) Có
 - b) Không**
8. **Ăn uống chung với người nhiễm HIV thì có thể bị lây nhiễm HIV hay không?**
 - a) Chắc chắn có lây nhiễm
 - b) Có thể lây nhiễm
 - c) Không biết có hay không
 - d) Không thể lây nhiễm**

- 9. Các bệnh nào sau đây là bệnh lây qua đường tình dục?**
- a) Bệnh lậu và Giang mai
 - b) HIV
 - c) Sùi mào gà
 - d) Tất cả các đáp án trên**
- 10. Làm thế nào để biết một người nhiễm HIV?**
- a) Nhìn các dấu hiệu bề ngoài
 - b) Xét nghiệm máu**
 - c) Xét nghiệm nước tiểu
 - d) Không đáp án nào đúng
- 11. Dùng Bao cao su đúng cách trong quan hệ tình dục ngăn ngừa được lây nhiễm HIV và các bệnh lây truyền qua đường tình dục phải không?**
- a) Đúng**
 - b) Sai
- 12. Nếu phát hiện bạn thân mình nhiễm HIV. Bạn nên làm gì?**
- a) Giữ bí mật, giới thiệu dịch vụ hỗ trợ HIV (nếu biết)**
 - b) Đồn thổi cho nhiều người khác biết
 - c) Đăng tin lên mạng xã hội
 - d) Kết thúc tình bạn từ đây
- 13. PrEP là gì ?**
- a) Điều trị dự phòng trước phơi nhiễm HIV**
 - b) Điều trị dự phòng sau phơi nhiễm HIV
 - c) Điều trị cho người có HIV
 - d) Điều trị Dự phòng lây truyền mẹ con
- 14. Ai nên điều trị dự phòng trước phơi nhiễm (PrEP)?**
- a) Người chuyển giới nữ
 - b) Người tiêm chích ma túy
 - c) Nam quan hệ tình dục đồng tính
 - d) Tất cả các đáp án trên**
- 15. Điều trị HIV bằng thuốc kháng vi rút cần phải điều trị như thế nào?**
- a) Uống vào một giờ nhất định
 - b) Điều trị suốt đời
 - c) Dùng đúng theo phác đồ
 - d) Tất cả các đáp án trên**
- 16. Điều trị HIV bằng thuốc kháng vi rút đúng như hướng dẫn của thầy thuốc sẽ khỏi bệnh hoàn toàn, đúng hay sai?**
- a) Đúng
 - b) Sai**

17. Nhóm nào sau đây là quần thể đích của chương trình phòng, chống HIV/AIDS?

- c) Người chuyển giới nữ
- d) Người tiêm chích ma túy
- e) Nam quan hệ tình dục đồng tính
- f) Tất cả các đáp án trên**

18. Nhóm nào sau đây được dự báo là nhóm nhiễm mới HIV cao nhất tại Việt Nam trong thời gian tới?

- a) Nhóm vợ, bạn tình của người nhiễm HIV
- b) Nhóm nam quan hệ tình dục đồng tính**
- c) Nhóm phụ nữ bán dâm
- d) Nhóm nghiện chích ma túy

19. MSM là ai ?

- a) Người có quan hệ tình dục đồng giới
- b) Người chuyển giới nữ
- c) Nam quan hệ tình dục đồng tính**
- d) Người chuyển giới Nam

20. Bao cao su có thể mua được ở đâu?

- a) Hiệu thuốc
- b) Cửa hàng chuyên bán bao cao su
- c) Phòng khám tư nhân
- d) Tất cả các đáp án trên**

Lưu ý: Đáp án đúng là đáp án được in đậm

Phụ lục 4. Mẫu quyết định thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS

HIỆP HỘI ...

DOANH NGHIỆP ...

Số:

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

..., ngày ... tháng ... năm

QUYẾT ĐỊNH

V/v thành lập Ban Phòng, chống HIV/AIDS

GIÁM ĐỐC CÔNG TY ...

- Căn cứ quyết định số ... ngày ... của ... V/v thành lập doanh nghiệp ... và điều lệ hoạt động của Công ty.

- Căn cứ kế hoạch hoạt động sản xuất kinh doanh và nhu cầu của Doanh nghiệp.

Theo đề nghị của *Trưởng phòng Tổ chức*.....

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1: Thành lập Ban phòng chống HIV/AIDS của doanh nghiệp gồm các thành viên có tên sau:

1. Ông/bà	GD Công ty	Trưởng ban
2. Ông/bà	Chủ tịch Công đoàn	Phó ban
3. Ông/bà	Bí thư đoàn Thanh niên	Ủy viên
4. Ông/bà		Ủy viên
5. Ông/bà		Ủy viên

Điều 2: Nhiệm vụ của Ban Phòng, chống HIV/AIDS gồm:

- Xây dựng kế hoạch cho hoạt động phòng, chống HIV/AIDS trong toàn doanh nghiệp hàng năm trình lãnh đạo Doanh nghiệp phê duyệt;

- Triển khai thực hiện các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS trong toàn Công ty;

- Ban hành chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp;

- Giám sát các đơn vị, người lao động trong doanh nghiệp thực hiện đúng các nội qui, chính sách về phòng, chống HIV/AIDS đã được ban hành;

- Báo cáo, đánh giá và rút kinh nghiệm hoạt động, đề xuất chiến lược và kế hoạch cho Ban Lãnh đạo doanh nghiệp trong thời gian tiếp theo.

- Đề xuất các hình thức khen thưởng đối với các cá nhân, đơn vị làm tốt và kỷ luật đối với các cá nhân, đơn vị vi phạm các quy định về phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp.

Điều 3: Quyết định có hiệu lực kể từ ngày ký ban hành.

Điều 4: Các Ông (Bà): ***Trưởng phòng ..., Thủ trưởng*** các đơn vị (bộ phận) trực thuộc và các Ông (Bà) có tên tại điều 1 chịu trách nhiệm thi hành quyết định này.

Nơi nhận:

văn thư, tổ chức...

GIÁM ĐỐC CÔNG TY ...

(ký tên, đóng dấu

Phụ lục 5. Mẫu chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp

CÔNG TY

**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc**

CHÍNH SÁCH VỀ PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

- Căn cứ điều 14 Luật số 64/2006/QH11 về Phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS) đã được Quốc Hội nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam thông qua ngày 29/ 06 / 2006.

- Theo đề nghị của Ban Phòng, chống HIV/AIDS tại Công ty.

Giám đốc và Công đoàn Công ty quyết định thông qua Chính sách phòng, chống HIV/AIDS gồm những nội dung như sau:

NỘI DUNG CỦA CHÍNH SÁCH

1. Công ty thường xuyên triển khai các hoạt động hàng năm nhằm giáo dục nâng cao hiểu biết, dự phòng lây nhiễm HIV cho 100% CBCNV trong toàn Công ty.

2. Người lao động làm việc tại Công ty nhiễm HIV được hưởng các chế độ như người lao động mắc các bệnh hiểm nghèo khác, không kỳ thị và không phân biệt đối xử với người lao động nhiễm HIV.

- Đảm bảo tuyệt đối giữ bí mật về thông tin y tế, sức khỏe của mỗi cá nhân CBCNV trong toàn Công ty.

- Không yêu cầu người lao động phải xét nghiệm bắt buộc HIV hoặc phải thông báo kết quả xét nghiệm khi tuyển dụng hoặc trong quá trình làm việc.

- Khuyến khích CBCNV và người thân của họ tiếp cận các cơ sở tư vấn, xét nghiệm tự nguyện ngoài cộng đồng.

3. Công ty tuyển dụng lao động sẽ không căn cứ vào tình trạng nhiễm HIV hay sử dụng ma túy của người lao động. Tất cả người lao động mới tuyển dụng sẽ được phổ biến kiến thức phòng lây nhiễm HIV và chính sách dự phòng HIV của doanh nghiệp.

4. Định kỳ mỗi năm một lần, mỗi cán bộ công nhân viên, người lao động sẽ được hưởng 2 giờ làm việc để tham dự các hoạt động truyền thông, giáo dục nâng cao hiểu biết về dự phòng lây nhiễm HIV, dự phòng lây nhiễm từ mẹ sang con, điều trị bệnh lây truyền qua đường tình dục do Công ty tổ chức.

5. Công ty chọn cử một số CBCNV tham dự đào tạo truyền thông viên về phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc. Các CBCNV tham gia trong đội truyền thông viên được tạo điều kiện cung cấp những thông tin về HIV/AIDS cũng như các

hỗ trợ dự phòng lây nhiễm HIV có liên quan tới người lao động trong giờ hoặc ngoài giờ làm việc.

6. Công ty sẽ phối hợp với các cơ quan chức năng và các dự án dự phòng HIV trên địa bàn để tăng cường thêm nguồn lực hỗ trợ cho việc triển khai thực hiện chương trình, cũng như việc trao đổi chia sẻ những kinh nghiệm trong lĩnh vực phòng ngừa HIV/AIDS.

7. Người lao động nhiễm HIV và toàn thể người lao động trong Công ty nếu có nhu cầu thay đổi công việc cho phù hợp với sức khỏe, Công ty sẽ bố trí công việc khác phù hợp với điều kiện sức khỏe, trình độ chuyên môn, tay nghề của người lao động.

8. Định kỳ 6 tháng, một năm, hoặc khi cần thiết, Ban Phòng, chống HIV/AIDS của Công ty chịu trách nhiệm báo cáo, đánh giá kết quả hoạt động và đề xuất kế hoạch phòng, chống HIV/AIDS của các phòng ban trực thuộc Công ty, xây dựng kế hoạch cho các hoạt động tiếp theo, kiện toàn, sửa đổi, bổ sung Ban chỉ đạo và chính sách cho phù hợp với tình hình thực tiễn của toàn Công ty.

9. Hằng năm Công ty sẽ trích từ quỹ phúc lợi để xây dựng Quỹ cho các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS trong Công ty.

CAM KẾT

Công ty coi HIV/AIDS là vấn đề của nơi làm việc và của toàn thể CBCNV. Công ty quyết tâm dự phòng lây nhiễm, chăm sóc, hỗ trợ, không phân biệt đối xử với người nhiễm HIV.

Công ty sẽ phối hợp chặt chẽ với CBCNV, các dự án dự phòng HIV để sử dụng có hiệu quả nguồn lực trong và ngoài doanh nghiệp trong việc quản lý HIV/AIDS.

Chính sách có hiệu lực từ ngày tháng năm 20..

CÔNG ĐOÀN CÔNG TY

GIÁM ĐỐC CÔNG TY

Phụ lục 6. Mẫu báo cáo

**BÁO CÁO
HOẠT ĐỘNG PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS CỦA DOANH NGHIỆP**

Thời điểm: Từ/..... đến/...../năm 20.....

Tên doanh nghiệp.....

TT	Nội dung	Kết quả	Ghi chú
I.	Tổ chức, chính sách về PC HIV/AIDS		
1.	Số người lao động	Nam: Nữ: Tổng số:	
2.	Có Ban Phòng, chống HIV/AIDS Số cán bộ tham gia phòng, chống HIV/AIDS	Có: Không:Người	
3.	Có chính sách phòng, chống HIV/AIDS của doanh nghiệp	Có: Không:	
4.	Có quy định về hỗ trợ cho người lao động là người nhiễm HIV	Có: Không:	
5.	Có kế hoạch hoạt động năm về phòng, chống HIV/AIDS	Có: Không:	
II.	Các hoạt động PC HIV/AIDS		
1.	Hoạt động truyền thông trực tiếp	Số buổi: Số người:	
2.	Cung cấp bao cao su (BCS)	Miễn phí:chiếc Trợ giá:chiếc	
3.	Tư vấn xét nghiệm	Người	
4.	Số người làm xét nghiệm	Người	
5.	Số người nhận test tự xét nghiệm	Người	
6.	Số người điều trị PrEP	Người	
7.	Giới thiệu chuyên gửi Xét nghiệm HIV Điều trị PrEP Điều trị ARV Điều trị STI Cai nghiện ma túy Điều trị Methadone	NgườiNgườiNgườiNgườiNgườiNgười	
8.	Hỗ trợ tài chính cho người lao động nhiễm HIV	Người	
9.	Tuyển dụng người nhiễm HIV làm việc tại doanh nghiệp Số người nhiễm được tuyển dụng trong năm Số người nhiễm hiện đang làm việc tại doanh nghiệp	NgườiNgười	
10.	Kinh phí cho các hoạt động PC HIV/AIDS tại doanh nghiệp trong kỳ báo cáo		

Hoạt động phối hợp với cộng đồng dân cư xung quanh về phòng, chống HIV/AIDS (mô tả ngắn gọn)

Lãnh đạo doanh nghiệp

(Ký tên và đóng dấu)

Cán bộ làm báo cáo

(Ký và ghi rõ họ tên)

Phụ lục 7. Một số mô hình phòng, chống HIV/AIDS hiệu quả tại doanh nghiệp

Mô hình can thiệp phòng chống HIV cho công nhân nhà máy (SAFE-ZONE)

SAFE-ZONE là sáng kiến của Trung tâm LIFE trong việc can thiệp phòng chống HIV cho công nhân nhà máy, để dự phòng sớm cho công nhân, tránh bị lây nhiễm HIV và các bệnh lây qua đường tình dục khác. Mô hình tăng cường cung cấp dịch vụ cho công nhân lao động trẻ thông qua phối hợp với Cửa hàng dịch vụ tư vấn sức khỏe 1-cửa tại cộng đồng (DOME) hoặc tổ chức cộng đồng (CBO) và Liên đoàn Lao động, cơ quan ban ngành tại các địa phương.

1. Mục tiêu:

1. Thiết lập quan hệ đối tác chính thức giữa các tổ chức cộng đồng và người sử dụng lao động/chủ doanh nghiệp/công xưởng - nhà máy cùng với liên đoàn lao động các địa phương, để phối hợp triển khai hiệu quả và bền vững các hoạt động truyền thông can thiệp phòng, chống HIV cho công nhân lao động;

2. Cung cấp thông tin, truyền thông về HIV/AIDS Nâng cao hiểu biết về an toàn tình dục, HIV, STIs, PrEP, ARV, K=K và truyền tải thông điệp về chủ động tìm hiểu thông tin và chăm sóc sức khỏe nhằm cải thiện và duy trì kiến thức, thái độ tích cực và thực hành các hành vi sức khỏe an toàn trong nhóm công nhân;

3. Quảng bá các dịch vụ xét nghiệm, dự phòng, điều trị đang triển khai tại địa bàn, nhằm tăng cường tiếp cận dịch vụ y tế dựa vào cộng đồng trong nhóm công nhân lao động để hỗ trợ cải thiện các thực hành tốt của họ.

2. Địa bàn, phương thức và đối tượng triển khai:

Trong giai đoạn 6 tháng đầu, mô hình SAFE-ZONE ưu tiên thí điểm và triển khai tại TP HCM và Đồng Nai – hai địa phương trọng điểm của dự án USAID/LADDERS ở khu vực phía Nam. Đây cũng là hai tỉnh, thành phố tập trung nhiều khu công nghiệp, cụm công xưởng-nhà máy cùng với số lượng lớn khu lưu trú và nhà ở, dịch vụ dành của hàng triệu công nhân lao động, chủ yếu ở độ tuổi 18-45, là dân di biến động, nhập cư từ các tỉnh miền Nam và ĐBSCL. Theo khảo sát Kiến thức, Thái độ và Hành vi (K.A.P) do Trung tâm LIFE thực hiện trên 430 công nhân lao động ở TP HCM và Đồng Nai cho thấy: (i) Do đặc điểm công việc, công nhân tại các KCN có rất ít thời gian để tiếp cận các thông tin truyền thông đại chúng nói chung và truyền thông về phòng, chống HIV/AIDS nói riêng dẫn đến đa số còn bị hạn hẹp về nhận thức nguy cơ, e ngại hoặc không thể tiếp cận dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS. (ii) Từ đó, công nhân ở đây rất cần những chương trình truyền thông tiếp cận thường xuyên, sáng tạo, giải trí với thông điệp gần gũi và thiết thực, đưa thông tin và dịch vụ đến gần với nơi họ cư trú, làm việc và thường xuyên lui tới, với thời gian linh hoạt theo thời khóa biểu cá nhân ngoài giờ sản xuất. (iii) Phương thức truyền thông, tiếp cận và cung cấp dịch vụ cho công nhân kết hợp trực tuyến, trực tiếp và lưu động thông

qua các kênh mạng xã hội, các ứng dụng công nghệ và thông qua các sinh hoạt hội, nhóm và Công đoàn. Đặc biệt, gần 70% người tham gia khảo sát K.A.P, đều mong muốn được tham gia sự kiện truyền thông trực tiếp do các tổ chức cộng đồng thực hiện tại nhà máy hoặc khu vực lưu trú của công nhân để được cung cấp thông tin và dịch vụ phòng, chống HIV/AIDS, đồng thời mong muốn tiếp cận dịch vụ tư vấn xét nghiệm HIV lưu động tại những sự kiện truyền thông này.

3. Các bước thực hiện

Mô hình SAFE-ZONE –can thiệp phòng, chống HIV/AIDS đến công nhân nhà máy được triển khai bởi Cửa hàng dịch vụ tư vấn sức khỏe 1-cửa tại cộng đồng (DOME) trong quan hệ hợp tác chiến lược với đơn vị nhà máy/doanh nghiệp dưới sự điều phối và hỗ trợ kỹ thuật của Trung tâm LIFE, Liên đoàn lao động và các cơ quan đối tác địa phương theo 5 bước chính:

Bước 1: Tiếp xúc với nhà máy

Chủ động liên lạc để xin gặp/họp với đại diện lãnh đạo nhà máy trong mạng lưới làm việc, và các nhà máy trong địa bàn được cơ quan y tế nhận định là nơi đang có số ca nhiễm HIV gia tăng. Mục đích cuộc họp là trình bày về tình hình HIV tại địa phương, xác định nhu cầu và thống nhất phương thức hợp tác và xây dựng kế hoạch truyền thông về HIV, an toàn tình dục, sức khỏe sinh sản, cung cấp các dịch vụ chăm sóc sức khỏe tình dục cho công nhân trong nhà máy.

Bước 2: Khảo sát trong công nhân

Thực hiện khảo sát kiến thức, thái độ và thực hành (KAP) về HIV và bệnh lây qua đường tình dục khác của công nhân trong nhà máy để may đo và thiết kế các chương trình truyền thông phù hợp.

Bước 3: Truyền thông ‘thụ động’

Thực hiện truyền thông mang tính chất thụ động: dán áp phích nơi công nhân thường đi qua, cung cấp các tờ rơi kèm mã QR để công nhân tự tìm hiểu, đưa các bài viết lên trang thông tin của nhà máy, Zalo group, và làm các sản phẩm truyền thông gây sự chú ý của công nhân trên Youtube, Tiktok.

Bước 4: Truyền thông chủ động

Phối hợp với nhà máy thực hiện các chương trình truyền thông huy động sự tham gia trực tiếp của công nhân, nhân viên: sự kiện, nói chuyện chuyên đề, cuộc thi công nhân sáng tạo v.v. Các hoạt động này được thực hiện với phong cách năng động nhằm tạo sự thoải mái, kèm theo phát các vật phẩm như bao cao su, gel bôi trơn, sinh phẩm tự xét nghiệm. Công nhân sẽ được giới thiệu trang “CBO Around U” để kết nối với các tổ chức cộng đồng (CBO) và ứng dụng D-Health để chủ động liên lạc với CBO gần nhất khi cần hỗ trợ.

Bước 5: Tư vấn, xét nghiệm và chuyển gửi

Cửa hàng dịch vụ tư vấn sức khỏe 1-cửa tại cộng đồng (DOME) hoặc CBO sẽ chủ động liên lạc hoặc nhận thông tin trực tiếp từ khách hàng thông qua trang web, điện thoại hay qua app ứng dụng D-Health để thực hiện các xét nghiệm sàng lọc HIV và các bệnh liên quan, tư vấn kết nối khách hàng đến các cơ sở y tế phù hợp, theo yêu cầu.

4. Kết quả ban đầu

Sau 6 tháng thí điểm và triển khai mô hình SAFE-ZONE tại TP HCM và Đồng Nai (từ tháng 9/2022 đến tháng 3/2023), mô hình SAFE-ZONE cho thấy những kết quả khả quan trong đó hàng ngàn công nhân được tiếp cận với thông tin và kiến thức liên quan đến HIV, STIs để nâng cao ý thức chủ động tiếp cận dịch vụ và bảo vệ sức khỏe bản thân và cộng đồng. Trong đó, (i) gần 1000 bộ công cụ tự xét nghiệm và hàng ngàn tài liệu, hàng ngàn vật phẩm giảm hại được phát cho công nhân lao động có nhu cầu. Thêm vào đó, trong số hơn (ii) hơn 2000 khách hàng công nhân tiếp cận dịch vụ tư vấn xét nghiệm của các tổ chức cộng đồng của Trung tâm LIFE hỗ trợ, (iii) gần 150 khách hàng với kết quả âm tính được kết nối với dịch vụ PrEP và hơn (iv) hơn 70 khách hàng dương tính với HIV được chuyển gửi điều trị ARV theo Bảo hiểm y tế. Và những con số kết quả này sẽ vẫn còn tăng lên

Hiệu quả nổi bật nhất của mô hình SAFE-ZONE theo nhận định của đối tác doanh nghiệp và công nhân lao động nằm ở tính sáng tạo, đa dạng và linh hoạt trong phương thức truyền thông bao gồm thụ động và chủ động; tính gần gũi và hấp dẫn của nội dung thông điệp, tính lưu động, linh hoạt và chất lượng của các dịch vụ HIV cộng đồng. Thêm nữa, mô hình SAFE-ZONE triển khai hiệu quả, cần huy động sự tham gia chủ động và có ý nghĩa của lãnh đạo nhà máy, chủ doanh nghiệp trong việc nhận ra tầm quan trọng của chăm sóc sức khỏe công nhân trong việc mang lại lợi ích kinh tế, tạo điều kiện để các hoạt động can thiệp diễn ra thuận lợi và hiệu quả nhất, đồng thời đề xuất những sáng kiến để duy trì tác động của mô hình một cách bền vững. Hiện mô hình SAFE-ZONE đang được Trung tâm LIFE cùng các cơ quan ban ngành liên quan thảo luận rút kinh nghiệm triển khai giai đoạn đầu, để tiến tới phối hợp triển khai giai đoạn tiếp theo ở TP HCM, Đồng Nai và nhân rộng ra các tỉnh và địa phương tập trung nhiều nhiều công nhân lao động, đặc biệt là công nhân nam, MSM trẻ trong thời gian tới.

Phụ lục 8. Một số chính sách và kế hoạch hiện hành

1. Luật Phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS):

Điều 4. Quyền và nghĩa vụ của người nhiễm HIV

1. Người nhiễm HIV có các quyền sau đây:

- a) Sống hòa nhập với cộng đồng và xã hội;
- b) Được điều trị và chăm sóc sức khỏe;
- c) Học văn hoá, học nghề, làm việc;
- d) Được giữ bí mật riêng tư liên quan đến HIV/AIDS;
- đ) Từ chối khám bệnh, chữa bệnh khi đang điều trị bệnh AIDS trong giai đoạn cuối;
- e) Các quyền khác theo quy định của Luật này và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

2. Người nhiễm HIV có các nghĩa vụ sau đây:

- a) Thực hiện các biện pháp phòng lây nhiễm HIV sang người khác;
- b) Thông báo kết quả xét nghiệm HIV dương tính của mình cho vợ, chồng hoặc cho người chuẩn bị kết hôn với mình biết;
- c) Thực hiện các quy định về điều trị bằng thuốc kháng HIV;
- d) Các nghĩa vụ khác theo quy định của Luật này và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Điều 14. Phòng, chống HIV/AIDS tại nơi làm việc

1. Người sử dụng lao động có các trách nhiệm sau đây:

- a) Tổ chức việc truyền thông, giáo dục các biện pháp phòng, chống HIV/AIDS, chống kỳ thị, phân biệt đối xử với người nhiễm HIV trong cơ quan, tổ chức, đơn vị vũ trang nhân dân;
- b) Bố trí công việc phù hợp với sức khỏe và trình độ chuyên môn của người lao động nhiễm HIV;
- c) Tạo điều kiện cho người lao động tham gia các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS;
- d) Các trách nhiệm khác về phòng, chống HIV/AIDS theo quy định của pháp luật.

2. Người sử dụng lao động không được có các hành vi sau đây:

a) Chấm dứt hợp đồng lao động, hợp đồng làm việc hoặc gây khó khăn trong quá trình làm việc của người lao động vì lý do người lao động nhiễm HIV;

b) Ép buộc người lao động còn đủ sức khỏe chuyển công việc mà họ đang đảm nhiệm vì lý do người lao động nhiễm HIV;

c) Từ chối nâng lương, đề bạt hoặc không bảo đảm các quyền, lợi ích hợp pháp của người lao động vì lý do người lao động nhiễm HIV;

d) Yêu cầu xét nghiệm HIV hoặc xuất trình kết quả xét nghiệm HIV đối với người dự tuyển lao động, từ chối tuyển dụng vì lý do người dự tuyển lao động nhiễm HIV, trừ trường hợp quy định tại khoản 3 Điều 28 của Luật này.

2. Nghị định 108/2007/NĐ-CP của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS) trong đó quy định rõ các biện pháp can thiệp giảm tác hại như cung cấp BCS, bơm kim tiêm sạch, tờ rơi về HIV... mà doanh nghiệp có thể triển khai tại nơi làm việc cũng như việc phối hợp, lồng ghép công tác phòng, chống HIV/AIDS vào các chương trình, dự án phát triển mà doanh nghiệp tham gia...

3. Nghị định số 117/2020/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực y tế, tại khoản 1 Điều 19 có quy định:

Nếu vi phạm quy định về thông tin, giáo dục, truyền thông trong phòng, chống HIV/AIDS

1. Cảnh cáo hoặc phạt tiền đối với hành vi không tổ chức tuyên truyền, giáo dục các biện pháp phòng, chống HIV/AIDS theo yêu cầu của cơ quan có thẩm quyền theo các mức khác nhau, mức thấp nhất là 300.000 đồng và cao nhất là 30.000.000 đồng.

2. Phạt tiền từ 5.000.000 đồng đến 10.000.000 đồng đối với hành vi cung cấp, đưa thông tin không chính xác về tình hình dịch HIV/AIDS so với số liệu đã được cơ quan nhà nước có thẩm quyền công bố khi thông tin, giáo dục, truyền thông về phòng, chống HIV/AIDS;

4. Kế hoạch phối hợp công tác giữa Bộ Y tế và Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, giai đoạn 2022-2025 (Số 1198/KH-BYT-TLĐLĐVN, ngày 13/9/2022)